

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra Blízkého východu

Bakalárska práca

Matthias Kasar

Aḥlám al-Naṣr: poézia v kontexte propagandy Islamského štátu

Aḥlám al-Naṣr: poetry in the context of Islamic state
propaganda

Praha 2023

Vedúci práce: Mgr. Pavel Ťupek, Ph.D.

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som rád úprimne poďakoval vedúcemu práce Mgr. Pavlovi Ťupkovi, Ph.D. za cenné rady, podnety a čas, ktorý tejto práci venoval. Taktiež ďakujem Bc. Tereze Mandákovej a mojej matke za pripomienky a čas, ktorý dedikovali tejto práci.

Prehlásenie

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracoval samostatne, že som riadne citoval všetky použité premene, literatúru, a že práca nebola využitá v rámci iného vysokoškolského štúdia či na získanie iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe, dňa 31.7. 2023

Matthias Kasar

Abstrakt

Bakalárska práca predstavuje poetku Aḥlám al-Naṣr, ktorá sa radí k významným osobnostiam na poli džihádistickej poézie. Na základe dostupných informácií a publikácií ponúka pohľad na jej život a objasňuje základné myšlienky a okolnosti, ktoré autorku v jej tvorbe ovplyvnili. Zároveň sa práca zaoberá témou vzťahu Islamského štátu a populárnej kultúry. Primárne sa sústreďí na poéziu, jej využitie a fungovanie v rámci propagandy a spôsob, akým sú v nej reflektované džihádistické myšlienky. Práca si kladie za cieľ identifikovať základné koncepty, obrazy a kľúčové ideologické pojmy, s ktorými ISIS pracuje a následne ich interpretovať v kontexte básnického diela Aḥlám al-Naṣr.

Kľúčové slová: Aḥlám al-Naṣr; Islamský štát; poézia; propaganda; ideológia

Abstract

This bachelor's thesis introduces the poetess Aḥlám al-Naṣr, who is one of the prominent figures in the field of the jihadist poetry. Drawing on available information and publications, it offers an insight to her life and sheds light on the basic ideas and circumstances that influenced the author in her work. At the same time, the work addresses the topic of the relationship between the Islamic State and popular culture. The primary focus is on poetry and its use, its functioning within propaganda, and the way in which jihadist ideas are reflected in it. The thesis aims to identify the core concepts, images and key ideological terms that ISIS works with and then interpret them in the context of the poetic work of Aḥlám al-Naṣr.

Keywords: Aḥlám al-Naṣr; Islamic state; poetry; propaganda; ideology

Obsah

Úvod	6
Poznámka k prepisu a použitým skratkám	8
Stav bádania a odborná literatúra k džihádistickej populárnej kultúre a propagande	9
Primárne pramene a práce týkajúce sa Aḥlám al-Naṣr	11
1. Salafizmus, džihádizmus a kultúra	13
1.1. Salafizmus	13
1.2. Džihádizmus	15
1.3. Džihádistická kultúra	17
1.3.1. Výklad snov.....	20
2. Aḥlám al-Naṣr	22
2.1. Profil autorky	22
2.1.1. Prívlastok poetky Aḥlám al-Naṣr	23
2.1.2. Príchod do kalifátu a sobáš.....	25
2.2. Rodinné zázemie, formatívne vplyvy	27
3. Celkový význam poézie a poézia v kontexte džihádu	32
3.1. Význam poézie	32
3.2. <i>Qaṣída</i>	33
3.3. Poézia v kontexte džihádu	34
3.4. Poézia ako nástroj.....	37
3.5. Využitie <i>qaṣídy</i>	38
3.6. Ženy a džihádistická poézia.....	40
3.7. <i>Uwár al-Ḥaqq</i>	41
Záver.....	53
Bibliografia.....	56

Úvod

Táto bakalárska práca sa sústreďuje na poetku Aḥlám al-Naṣr a jej dielo, v ktorom skúma jednotlivé prvky kultúry a ideológie Islamského štátu. V kontraste s inými oblasťami súvisiacimi s Islamským štátom sa v prípade poézie stále jedná o sféru stojacu na okraji záujmu bádaní. Ťažisko práce spočíva v osobe Aḥlám al-Naṣr a v jej tvorbe. Aḥlám al-Naṣr je básnické meno, pod ktorým autorka tvorila. Pôvodom bola Sýrčanka, žijúca so svojou rodinou v Saudskej Arábii.¹ Táto skutočnosť sa zmenila so vznikom Islamského štátu, kedy sa s najbližšími príbuznými presúva do Sýrie. Práve v Sýrii rastie jej sláva a stáva sa prominentnou členkou ISIS. Výber tejto poetky na účely predkladanej práce súvisí s tým, že sa jedná o unikátnu a výraznú osobnosť na poli džihádistickej poézie. Aḥlám bola poetka, ktorá svojho času tvorila poéziu pre Islamský štát, a ktorá bola následne využívaná na jeho propagáciu.²

Práca je rozčlenená do troch kapitol. Prvá kapitola pojednáva o vzťahoch džihádistickej kultúry a ich vzťahu s populárnou kultúrou a taktiež sa venuje džihádizmu a salafizmu. Druhá kapitola je venovaná Aḥlám al-Naṣr a jej najbližšiemu okoliu. Jej cieľom je predstaviť autorku a poskytnúť čitateľovi hlbšie porozumenie jej osoby a predloženie možných motívov a vplyvov, ktoré pôsobili na autorku. Tretia kapitola sa sústreďí na poéziu spôsob akým je využívaná a jej vzťah s džihádistami. Súčasťou tejto kapitoly je analýza vybraných veršov z básnickej zbierky Aḥlám al-Naṣr.

Dôležitým aspektom je aj práca s textom, konkrétne s úryvkami z vybraných básní z básnickej zbierky *Uwár al-Ḥaqq*. Táto zbierka je jedinečný primárny prameň, reflektujúci nástroje a spôsoby, prostredníctvom ktorých ISIS komunikoval svoje myšlienky. Napriek tomu, že relevancia ISIS v súčasnosti nezodpovedá tej, ktorou disponoval na vrchole svojho pôsobenia, stále ide o aktuálnu tému a to predovšetkým v zmysle pomoci pri chápaní myslenia radikálnych hnutí všeobecne. Úryvky, s ktorými práca pracuje, sú analyzované a následne sú v nich lokalizované a ozrejmené koncepty, respektíve termíny, s ktorými Islamský štát operuje pri šírení svojej ideológie. Tento krok je doplnený o snahu interpretovať jednotlivé pojmy v širšom poňatí Islamského štátu a preskúmať ich prípadné prepojenie so skutočnými

---

¹ Thomas Pierret a Mériam Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment”, *Hawwa* 13, č. 2 (04. september 2015): 241–69, <https://doi.org/10.1163/15692086-12341282>, str. 241

² Bližšie bude o Aḥlám al-Naṣr pojednané v osobitnej kapitole.

udalosťami. Cieľom práce je zároveň zhodnotiť dielo autorky a následne ho interpretovať v kontexte, v ktorom vznikalo a pôsobilo.

Ďalej sa predkladaná práca snaží preukázať, fungovanie poézie ako plnohodnotného nástroja propagandy, a i napriek kvalitám, ktorými môže (ale nemusí) disponovať, jej primárna funkcia leží v pôsobení na masy, získavaní prívržencov, podnecovaní radikalizmu a motiváciu jednotlivcov k džihádu.

Autor tejto práce sa nestotožňuje s ideológiou Islamského štátu ani mu nijakým iným spôsobom nevyjadruje podporu. Záujem o túto organizáciu sa pohybuje na čisto akademickej úrovni.

Poznámka k prepisu a použitým skratkám

V práci je použitý zjednodušený prepis arabských mien, názvov a názvoslovia do latinky. Tento prepis využíva špecifiká slovenskej abecedy a diakritiky. Riadi sa nižšie uvedenou tabuľkou. Hamza ['] na začiatku slov nie je prepisovaná a určitý člen nie je asimilovaný. Dlhé vokály zodpovedajú slovenskému úzu. Pri názvoch miest, mien a v niektorých špecifických prípadoch je v texte zachovávaný zaužívaný prepis do slovenského jazyka (napr. Mohamed, Mahmúd, Mustafa, al-Káida, Saudská Arábia a pod., výnimkami sú prípady kde je prepis prevzatý z inojazyčného článku (napr. Abu Rumman)). Zjednodušená forma prepisu bola zvolená z dôvodu, že nejde o filologickú ani lingvistickú prácu a taktiež kvôli jednoduchšej zrozumiteľnosti pre čitateľa.

Skratky použité v texte:

ISIS, Dá'íš – Islamský štát v Iraku a Levante

AQAP – al-Káida na Arabskom polostrove

Spoluhlásky:

ص	ش	س	ز	ر	ذ	د	خ	ح	ج	ث	ت	ب	ء
ṣ	š	s	z	r	dh	d	ch	ḥ	dž	th	t	b	'

ي	و	ه	ن	م	ل	ك	ق	ف	غ	ع	ظ	ط	ض
j	w	h	n	m	l	k	q	f	gh	'	ẓ	ṭ	ḍ

Samohlásky:

اَ	أَ	إِ	آ/أَ	ؤ	يَ
a	u	i	á	ú	í

Stav bádania a odborná literatúra k džihádistickej populárnej kultúre a propagande

Téma vzťahu populárnej kultúry a radikálnych islamistických hnutí nie je úplne nová, ale zďaleka nedosahuje popularity analýz politickej stratégie alebo náboženských doktrín. Napriek tomu, že je téma populárnej kultúry v kontexte štúdií radikálnych hnutí často prehliadaná, existuje viacero odborných prác, ktoré sa touto problematikou zaoberajú a sú považované za kľúčové pre predkladanú bakalársku prácu.

Zatiaľ najvýraznejším počínom mapujúcim relatívne širokú škálu kultúry džihádu zostáva publikácia redigovaná Thomasom Heggammerom *Jihadi Culture: The Art and Social Practices of Militant Islamists*. Jedná sa o dielo, ktoré sa snaží poukázať na fakt, že džihádisti disponujú bohatou písomnou, vizuálnou, nehmotnou intelektuálnou kultúrou a estetikou, ktoré sú pre ich pochopenie nemenej dôležité ako ostatné aspekty (napríklad ideológia, politika). Kniha zastrešuje mnoho oblastí, ktoré zohrávajú významnú rolu v živote džihádistov. Jednotlivé kapitoly pojednávajú o význame štúdia kultúry džihádu, úlohe poézie, martýrstve, *našídach*³, výklade snov, alebo o dôležitosti formátu akým je video a rôznorodé spoločenské praktiky. Táto publikácia slúži ako základný referenčný rámec a východiskový bod pre ďalší výskum džihádistickej kultúry. Vo všeobecnosti poukazuje na to, že byť džihádistom nepozostáva len zo zastrášovania okolia, implementácie islamského práva a brutálnych popráv odpadlíkov alebo inovercov a zameriava sa na svojim spôsobom nežnejšiu, odvrátenú stránku ich života. Zdôraznené je v nej aj to, že veľká časť života bojovníkov je naplnená rôznymi aktivitami, ktoré nie sú militantného charakteru. Uvedená publikácia si kladie za cieľ detailnejšie sa venovať špecifikám niektorých vyššie spomenutých kategórií a ďalej ich rozvádza, čím výrazne obohacuje doterajšiu diskusiu.

Najprínosnejšou kapitolou pre pochopenie významu poézie je v rámci tejto publikácie kapitola *Poetry in Jihadi Culture* od Robyna Creswella a Bernarda Haykela.⁴ Creswell sa vo svojom výskume zameriava na arabskú literatúru, modernistickú prózu a problematiku

---

³ *Našída* je typ rytmického, vokálneho spevu (pripomína chorál). Tradične sa viaže s náboženským obsahom. Text je arabský a môže byť spievaný ako aj jednotlivcom tak aj skupinou., Hamilton Bean a Amanda Nell Edgar, "A genosonic analysis of ISIL and US counter-extremism video messages", *Media, War & Conflict* 10, č. 3 (2017): 327–44., str. 328

⁴ V skrátenej podobe vyšla aj v magazíne *New Yorker*: Robyn Creswell a Bernard Haykel, "Why Jihadists Write Poetry", *The New Yorker*, 01. jún 2015, <https://www.newyorker.com/magazine/2015/06/08/battle-lines-jihad-creswell-and-haykel>.

prekladu, zároveň pôsobí na Yale University. Haykel sa špecializuje na otázky islamizmu, náboženskej identity a autority, zároveň pôsobí na Princeton University. Poézia je v ich ponímaní najsofistikovanejším kultúrnym produktom džihádizmov. Taktiež má kľúčovú rolu v ich seba-štylizácii a seba-prezentácii. Zosobňuje podstatu ich identity ako aj ideológie.⁵ Veľký dôraz je kladený na to, že nie je možné pochopiť džihádizmus a jeho ciele alebo atraktivitu pre ľudí z vonku (mimo ich skupiny) bez skúmania jeho kultúry. Táto kultúra môže mať mnoho foriem, ale práve poézia patrí k tým najprominentnejším a najhlavnejším. V zásade ide o nástroj, pomocou ktorého hnutie prehovára k sebe samému ako aj k potenciálnym záujemcom.⁶

Pre výskum ohľadom poézie sú kľúčové publikácie a výskumy realizované Elisabeth Kendall. Kendall sa vo svojom výskume primárne venuje poézii a propagande na Arabskom polostrove a zároveň sa špecializuje na Jemen a pôsobenie AQAP.⁷ Vo svojej práci hodnotí celkový význam poézie v kontexte arabského života. Skúma spôsob akým sa džihádisti inšpirujú, tvoria, využívajú alebo „recyklujú“ poéziu. Napriek tomu, že sa autorka špecializuje na oblasť Arabského polostrova možno konštatovať, že poznatky, ktoré predkladá, nie sú vo všetkých prípadoch geograficky viazané len na túto oblasť, ale sú transponovateľné aj mimo ňu.⁸

Ďalšia publikácia využitá v tejto práci je *Islámský štát – Blízky východ na konci časů*. Kapitola od Attilu Kovácsa sa venuje analýze mediálnej propagandy ISIS. Témou tejto bakalárskej práce síce nie je primárne mediálna propaganda, avšak koncepty, postupy a informácie, s ktorými autor pracuje, majú pre účely tejto práce širšie využitie. Autor sa v nej zameriava najmä na vizuálnu stránku propagandy, ale myšlienky, ktoré ISIS komunikoval vo svojej tvorbe, majú charakter presahujúci do všetkých typov platforiem a prostriedkov ním používanými. Z hľadiska zamerania tejto práce sú prínosné tie časti kapitoly, v ktorých sú spomenuté jednotlivé koncepty alebo metajazyk typický pre propagandu ISIS.

Ďalšou prácou, ktorá je vzhľadom k zameraniu tejto práce prínosná, je publikácia od Kurstina Gatta *Decoding Da'ish*. V nej sa primárne zameriava na ISIS prostredníctvom využitia

---

⁵ Thomas Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists* (Cambridge University Press, n.d.), str. 22

⁶ Hegghammer, str. 22

⁷ “Why I Became a Jihadist Poetry Critic”, *BBC News*, 28. august 2017, sek. Magazine, <https://www.bbc.com/news/magazine-40954948>.

⁸ Elisabeth Kendall, “9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition”, v *Reclaiming Islamic Tradition*, by Elisabeth Kendall a Ahmad Khan (Edinburgh University Press, 2016), 223–46, <https://doi.org/10.1515/9781474403122-012>, str. 234

jazyka - v tomto prípade klasickej arabčiny ako nástroja, pomocou ktorého účinne distribuoval svoje myšlienky a ideológiu medzi arabsky hovoriacou cieľovou skupinou. Taktiež skúma nástroje, ktoré Dá'iš používa na to, aby udržal moc nad svojimi prívržencami. Avizuje, že pre pochopenie je dôležité najmä správne chápanie dávnej minulosti, význam kmeňových väzieb (aj keď je otázne do akej miery to platí pri ISIS, keďže mnohí bojovníci sú z územia mimo Sýriu a Irak), kde potom prostredníctvom týchto nástrojov získavajú legitimitu. Pozornosť taktiež upriamuje aj na rozbor vybranej džihádistickej poézie.

Primárne pramene a práce týkajúce sa Aḥlám al-Naṣr

V predkladanej bakalárskej práci boli využité ako pramene tak aj literatúra. Medzi primárne pramene patrí básnická zbierka *Uwár al-Ḥaqq*⁹ (*Plameň pravdy*), ktorá je kľúčovým dielom, s ktorým táto práca pracuje. Na podrobné informácie odkazuje samostatná podkapitola (3.7.) dedikovaná práve vyššie zmienenej zbierke.

Literatúra zameriavajúca sa na autorkinu osobu, prípadne na okruh jej blízkych osôb, tvorí samostatnú časť. V tomto smere sú najprínosnejšie články od Thomasa Pierreta a Mériam Cheikh *“I Am Very Happy Here” Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment a Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha* od Mohammeda Abu Rummana. Prvý spomenutý článok ponúka ucelený pohľad na autorkinu osobu a jej život. Článok je doplnený analýzou jej diel (nie len poézie, zahŕňa aj pamflety a príspevky zo sociálnych sietí) a motívov v nich. Taktiež predstavuje osobitý pohľad na jej osobu cez emancipované, feministické hľadisko. Predmetom druhého článku je osoba matky Aḥlám al-Naṣr. Napriek tomu, že sa článok priamo netýka autorky, disponuje množstvom informácií, ktoré objasňujú jej pôvod a možné korene indoktrinácie. Značná časť priestoru je venovaná ideologickým a teologickým postojom jej matky, ktoré však nevyhnutne museli formovať aj Aḥlám al-Naṣr samotnú.

Ďalšími zdrojmi použitými v tejto práci sú internetové stránky, články, príspevky a prípadne podcasty. Prevažne ide o zdroje, v ktorých nachádzame informácie o autorke. V mnohých prípadoch obsahujú iba čiastkové informácie, z ktorých bolo možné následne vyskladať autorkin profil. Často sa stretávame s rôznymi informáciami, z ktorých niektoré sú protichodné. Ak počas práce s informáciami k takémuto prípadu došlo, za relevantné boli považované tie,

---

⁹ Aḥlám al-Naṣr, *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ši'ri al-awwal li-šá'irat al-džihád al-adiba al-fáḍila Aḥlám al-Naṣr* (Súrija: Fursán al-Balágh li l-i' lám, 2014).

ktoré sa nezávisle od seba vyskytli viackrát, respektíve sa objavujú rovnako v odborných článkoch ako aj v médiách. Dôležité je podotknúť, že vzhľadom na dostupnosť stránky alebo vzhľadom na spôsob akým autori citovaného textu k danej informácii prišli, nie je takéto overenie vždy možné.

1. Salafizmus, džihádizmus a kultúra

V nasledujúcej kapitole budú stručne objasnené termíny salafizmus, džihádizmus a tiež bude predstretý krátky úvod do džihádistickej kultúry a jej významu. Tieto pojmy tvoria základ džihádistickej ideológie, bez znalosti ktorých je nemožné skúmať a chápať radikálne islamistické hnutia. Mnohé koncepty a svetonázory vyplývajúce z týchto ideológií a myšlienkových prúdov sú ďalej reflektované v tvorbe a činoch prívržencov radikálnych skupín. Kapitola má za cieľ poskytnúť základný prehľad o význame konceptov, ktoré sú základnými stavebnými kameňmi pre ďalšiu analýzu tvorby Aḥlám al-Naṣr. Súčasťou podkapitoly o kultúre je aj časť venovaná snom, ktoré predstavujú dôležitý koncept pri interpretácii autorkinho básnického prívlastku.

1.1. Salafizmus

Pre pochopenie džihádistov a ich vnímania sveta možno pojem salafizmus považovať za kľúčový. Ide o komplikovaný termín, ktorý je náročné definovať. Pre účely tejto práce je tu preto predložená definícia primárne vychádzajúca z kapitoly Bernarda Haykela *On the Nature of Salafī thought and Action* z knihy *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (ed. Roel Meijer) a prípadne doplnená pohľadom ďalších autorov. Haykelova definícia pokrýva základné rysy a charakteristiky salafizmu a autor v nej ponúka ucelený a jasný pohľad na problematiku.

Vnímanie salafizmu sa môže líšiť najmä z hľadiska kritérií, ktoré sa naň aplikujú. Častokrát sa vyskytujú definície, ktoré na delenie a kategorizáciu salafitov používajú najmä politické hľadisko.¹⁰ Avšak Haykel konštatuje, že najdôležitejšie je uvedomiť si, že sa predovšetkým jedná o náboženskú skupinu a celkovo politika nie je ich primárnym záujmom. Salafitov označuje v prvom rade za náboženských a sociálnych reformátorov, ktorí majú záujem na vytvorení špecifickej autority a identity na komunálnej úrovni, ktoré však so sebou nesú

---

¹⁰ vid'. Quintan Wiktorowicz, "Anatomy of the Salafī Movement", *Studies in Conflict & Terrorism* 29, č. 3 (máj 2006): 207–39, <https://doi.org/10.1080/10576100500497004>.

Joas Wagemakers, "Salafism", v *Oxford Research Encyclopedia of Religion*, 2016, <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199340378.013.255>.

zásadné politické alebo sociálne dôsledky.¹¹ Celkovo sa vo svojich pozorovaniach viac sústreďuje na aspekty týkajúce sa teológie a práva a až potom obracia pozornosť na politiku. K základným konceptom, s ktorými salafiti operujú v náboženskej rovine, patrí snaha priblížiť sa k prvým trom generáciám moslimov, tzv. *salaf* (od tohto pojmu je odvodený aj názov salafizmu), ktoré sú v očiach mnohých moslimov považované za ideál zbožnosti.¹² Toto pomenovanie so sebou nesie veľkú prestíž a sami salafiti prikladajú tomuto termínu veľký význam. Priblíženie sa k tomuto vzoru v čo najširšom množstve aspektov je pre salafitov zásadné, nakoľko jeho nositeľom dodáva punc legitimacy, autenticity a autority.¹³

Jedným z aspektov, na ktorý kladú veľký dôraz, je špecifické vnímanie *tawhídu* (jedinosť Boha). Ten pozostáva z ďalších troch vedľajších pilierov týkajúcich sa najmä uznania Boha ako jediného zvrchovaného tvorca, jeho uctievania a otázky jednoty jeho mien a atribútov.¹⁴ Je vhodné podotknúť, že salafiti nie sú jediní kto s *tawhídom* operuje, ale význam ktorý mu pripisujú, ich odlišuje od ostatných skupín a zabezpečuje ich proti akémukoľvek obvineniu z polyteizmu.¹⁵

Ďalší bod je zosobnený bojom proti polyteizmu (*širk*). Významné miesto zaujíma aj postavenie Koránu a Prorokovej sunny (tradície) ako jediných relevantných zdrojov autority. Neskôr sa k ním pridávajú zbierky hadíthov. V neposlednom rade sem patrí aj boj proti novotám a inováciám (*bid'a*), ktoré vedome alebo nevedome prenikli do života moslimov.¹⁶ K interpretácii Koránu a sunny je vhodné dodať, že je v salafistickom pojatí do značnej miery striktná. Wiktorowitz dodáva, že aplikovanie logiky, racionality a ľudského intelektu pri interpretácii Koránu, sunny a prípadne hadíthov, je nežiadúce. Zároveň platí názor, že spomenuté zdroje sú sebvysvetľujúce (navyše nie sú otvorené interpretácii) a rozhodnutia z nich majú vo väčšine prípadov jasný a nespochybniteľný charakter. Prípadné užitie racionalistického princípu sa považuje za prehrešok týkajúci sa poškodenia božích atribútov predstavujúcich jeden z pilierov *tawhídu*.¹⁷

---

¹¹ Roel Meijer, ed., *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (Oxford University Press, 2014), <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199333431.001.0001>, str. 35-36

¹² Meijer, str. 35

¹³ Wagemakers, "Salafism", str. 1-2

¹⁴ Roel Meijer, ed., *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (New York: Oxford University Press, 2014), <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199333431.001.0001>, str. 40

¹⁵ Wagemakers, "Salafism", str. 6

¹⁶ Meijer, *Global Salafism*, 2014., str. 40

¹⁷ Wiktorowicz, "Anatomy of the Salafi Movement", str. 210-211

V rámci salafistickej doktríny môže dochádzať medzi jednotlivými skupinami k odlišnostiam, ale v oblasti teológie viac-menej panuje konsenzus. Oblasť práva sa však vyznačuje jedným špecifikom a tým je vzťah k právnym školám. Podľa toho, do akej miery nasledujú alebo odmietajú právne školy, dochádza k ďalšiemu deleniu.

Posledným kritériom je delenie podľa *manhadžu* (metódy). Metódou sa označuje spôsob života, implementácie myšlienok a interakcie s okolitým svetom. Táto kategorizácia často súvisí s politickými postojmi salafitov. Prvou skupinou sú takzvaní *salafi jihadis*, ktorí volajú po násilí a ustanovení jednotného štátu v podobe myšlienky kalifátu. Druhá skupina sa vyznačuje nenásilnou politickou aktivitou a akcentuje aplikovanie salafistickej viery v politickom priestore. Haykel hodnotí, že pri tejto skupine možno badať určitý vplyv Moslimského bratstva. Užíva pre nich názov *haraki* (aktivisti).¹⁸ Vyskytuje sa aj termín *politicos*.¹⁹ Treťou skupinou sú *kvietisti* (v slovníku Wiktorowitza *puristi*).²⁰ Zo zásady sa príslušníci tejto skupiny vyhýbajú politickej aktivite a sústreďujú sa viac na veci ako sú rituálna čistota alebo vzdelávanie. Sú oponentmi násilia a vyzývajú k poslušnosti k moslimskému vládcovi aj v prípade, že je nespravodlivý, nakoľko by to mohlo viesť k rozvratu spoločnosti, čo je z moslimského pohľadu neprijateľné.²¹

1.2. Džihádizmus

V ďalšej podkapitole predkladaná definícia je značne zjednodušená a skrátaná, napriek tomu poskytuje dostatočný referenčný rámec pre účely tejto práce. Hegghammer v zásade rozlišuje medzi tromi hlavnými prúdmi džihádizmu. Prvý pozostáva z lokálnych revolucionárov, ktorých najväčšími nepriateľmi boli politické režimy. Tento prúd bol populárny najmä v 60.-70. rokoch.²² Druhý prúd je klasický, ktorý možno popísať ako prevažne regionálny a tretím typom je globálny. V Hegghammerovom ponímaní je klasický džihád spomedzi rozličných militantných ideológií najbližšie ku klasickým koncepciám džihádu. Zároveň však zdôrazňuje, že s klasickými koncepciami nie sú totožné. Za kľúčovú osobu

---

¹⁸ Meijer, *Global Salafism*, 2014., str. 49

¹⁹ Wiktorowicz, "Anatomy of the Salafi Movement".

²⁰ Wiktorowicz.

²¹ Meijer, *Global Salafism*, 2014., str. 50

²² Thomas Hegghammer, "Global Jihadism after the Iraq War", *Middle East Journal* 60, č. 1 (2006): 11–32., str.13

v tomto ohľade označil 'Abdállaha 'Azzáma. 'Azzám bol výraznou osobnosťou, známou vďaka džihádu v Afganistane v 80. rokoch 20. storočia. Zásadnou sa ukázala byť jeho myšlienka, že zásah nemoslimskej entity na moslimskom teritóriu by sa mal stretnúť s okamžitou vojenskou odozvou. Ďalšou dôležitou myšlienkou bolo to, že tejto kampane by sa mal zúčastniť každý moslim (muž) bez ohľadu na jeho polohu. Tento postoj sa stretol s pozitívnym ohlasom, nakoľko bol vo veľkej časti zhodný s ortodoxným vnímaním, čo predstavuje legitímny džihád. Jediný rozdiel, v ktorom sa rozchádzal s učencami, sa týkal samotných účastníkov džihádu. 'Azzám presadzoval názor, že povinnosť zúčastniť sa boja sa týka nielen obyvateľstva žijúceho na postihnutom území.

Druhým typom podľa Heggammera je globálny džihádizmus. Ten sa rozvinul v priebehu 90. rokov 20. storočia a jeho známym proponentom bol Usáma bin Ládin. Z ideologického hľadiska je do značnej miery totožný s predošlým typom. Oba uprednostňujú boj proti nemoslimským subjektom utláčajúcim moslimov. Rozdiel medzi týmito dvoma typmi spočíva predovšetkým v škále, na ktorej džihád aplikovali. Prvý je jednoznačne lokálny, kdežto druhý volá po akcii a po útokoch mimo postihnutých území.²³

Vhodné je dodať, že džihádizmus nevznikol z vákua. Hegghammer vo svojej publikácii venovanej konkrétne 'Azzámovi, hneď v úvode hodnotí, že výsledok rozšírenia džihádu možno pripisovať dlhoročnému vylúčeniu islamistov z domácej politiky. To malo podľa neho zapríčiniť ich orientáciu smerom mimo lokálnu politiku a posilnenie vedomia o vzájomnej pomoci medzi jednotlivými skupinami moslimov. Objavujú sa aj naratívy o utrpení moslimov. Následkom tohto vývoja sa začali šíriť aj radikálnejšie interpretácie akcentujúce boj za využitia zbraní.²⁴

Na základe vyššie uvedených informácií je možné tvrdiť, že definícia, ktorú ponúka Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit, hoci zjednodušená, nie je až tak ďaleko od pravdy. V princípe tvrdí, že džihádizmus je osobitá forma islamského terorizmu, ktorá sa začala formovať od 70. rokov 20. storočia v oblasti arabského sveta a južnej Ázie. V porovnaní s inými teroristickými hnutiami sa však džihádizmus vyznačuje aj tým, že okrem boja ako prostriedku pomocou ktorého docielia politické víťazstvo, vyzdvihujú džihád ako

---

²³ Thomas Hegghammer, *Jihad in Saudi Arabia: Violence and Pan-Islamism since 1979*, 1st vyd. (Cambridge University Press, 2010), <https://doi.org/10.1017/CBO9780511809439>, str. 7-8

²⁴ Thomas Hegghammer, *The Caravan: Abdallah Azzam and the Rise of Global Jihad*, 1st vyd. (Cambridge University Press, 2020), <https://doi.org/10.1017/9781139049375>, str. 7

jednu zo základných povinností islamu. Ich boj je súčasťou väčšej konfrontácie, ktorá sa končí porážkou nepriateľa a ich náboženstva.²⁵

V závislosti od definície môže džihádizmus zahŕňať celé spektrum významov. V širšom ponímaní sa vyskytuje aj ako pojem, ktorý mnohí používajú ako zameniteľný s islamizmom alebo násilným extrémizmom. V užšom slova zmysle, môže ísť o vieru v to, že konfrontácia s politickými rivalmi prostredníctvom využitia zbraní je po teologickej stránke legitímna a taktiež predstavuje efektívnu metódu pre dosiahnutie socio-politickej zmeny.²⁶

1.3. Džihádistická kultúra

Význam kultúry pre džihádistov je nesporný. V ich rukách sa stáva nástrojom na šírenie myšlienok, posilňuje identitu a vytvára široký korpus diel, ktoré umožňujú nahliadnuť pod povrch a priblížiť nám ich zmýšľanie. Kultúra taktiež reflektuje džihádistov navonok. Percepcia džihádistov okolím je zásadná. Sami džihádisti poukazujú na význam kladného obrazu, ktorým musia disponovať. Pomocou neho budia dojem neporaziteľnosti a dokonalosti. Na druhej strane aktívne zdôrazňujú, že hnutie je vo svojej podstate láskavé, milosrdné a šíri spravodlivosť a slobodu.²⁷

Sám Hegghammer uznáva, že pojem kultúra je široký a sporný. V jeho ponímaní kultúra džihádistov predstavuje súbor rôznych diel a zvykov, ktorých úlohou je dopĺňať a rozvíjať základné potreby (predovšetkým vojenské) týchto skupín. V zásade kultúrou možno označiť aj všetko mimo základných a funkčných prvkov.²⁸ Kultúru možno však vnímať aj ako „významový vzorec obsiahnutý v symboloch, systém zdedených koncepcií vyjadrených symbolickou formou, pomocou ktorého ľudia komunikujú, uchovávajú a rozvíjajú svoje

---

²⁵ “Jihadismus”, Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP), cit 01. jún 2023, <https://www.swp-berlin.org/themen/dossiers/jihadismus>.

²⁶ Mark Sedgwick, “Jihadism, Narrow and Wide: The Dangers of Loose Use of an Important Term”, *Perspectives on Terrorism* 9, č. 2 (2015): 34–41., str. 34

²⁷ Ondřej Beránek a Bronislav Ostránský, *Islámský stát Blízký Východ na konci časů*, Orient (Praha: Academia, 2016)., Mezi brutalitou a patosem: Analýza mediální propagandy Islámského státu, Kovács Attila, str. 145

²⁸ “Hegghammer - _Wilkinson_Memorial_Lecture.pdf”, str. 4

vedomie o živote a postojoch voči nemu.²⁹ Na tomto mieste je vhodné dodať, že práve prostredníctvom nich získava džihádistský život zmysel.³⁰

Jedným z predkladaných argumentov, prečo študovať kultúru džihádistov, je práve jej prepojenie s náboženstvom. Keď vnímame tieto dva prvky ako symbiotické, navzájom neodlúčiteľné, dospejeme k poznaniu, že náboženstvo svojim spôsobom predstavuje jeden z aspektov kultúry. To znamená, že pre lepšie porozumenie toho ako džihádisti dávajú význam svojim praktikám, je nutné študovať texty, rituály a doktríny vo vzájomnom vzťahu s hudbou, poéziou a inými kultúrnymi symbolmi.³¹

Štandardne sú prvky tejto kultúry pozorovateľné navonok prostredníctvom výtvorov alebo činnosti vyvíjanej džihádistami. Môže ísť o videá, básne, piesne. Ďalším aspektom sú napríklad odievanie, spievanie alebo každodenné aktivity (varenie, športovanie a pod.)³² Konkrétne môže ísť napríklad o určité prvky, ktoré nemajú strategický alebo praktický účel. Napríklad špecifické odevy nesúce určitú symboliku, slovná zásoba alebo správanie. Stávajú sa len prebytočnými dekoráciami, ktoré spôsobujú komplikácie, no z hľadiska ich významu sú nepostrádateľné.³³ Faktom je, že džihádisti naozaj trávia na prvý pohľad mnoho času aktivitami, ktoré sa vonkajšiemu pozorovateľovi javia prinajmenšom zvláštne alebo ako zbytočná strata času. Jednou z nich je napríklad aj plač a vzlykanie. Ten je v džihádistských kruhoch akceptovaný a je vnímaný ako dôkaz odovzdanosti Bohu.³⁴ Väčšinou sa skúmanie džihádistickej kultúry zameriava na praktiky a aspekty, ktoré nie sú militantné. Avšak netreba opomínať, že táto kultúra je do značnej miery poznačená násilím a násilie samotné tiež môže disponovať kultúrnym rozmerom.³⁵

Hegghammer tvrdí, že prvky spojené umením alebo rôznymi sociálnymi praktikami, sú do určitej miery pozorovateľné prakticky v každej militantnej skupine. Je tomu tak bez ohľadu na to, či ide o neonacistov, ľavicových aktivistov alebo armádu. Tieto prvky majú širokú škálu, zahŕňajú tiež piesne alebo vojenské pochodové kadencie. V prípade džihádistov sú tieto znaky pozorovateľné v štýle odievania a úprave zovňajšku (napríklad dlhé brady), ktoré sú častokrát sprevádzané pózovaním so zbraňami. Tieto vonkajšie znaky sú dopĺňané aktivitami ako

---

²⁹ Clifford Geertz a Robert Darnton, *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*, 3rd edition, Basic Books (New York: Basic Books, 2017)., str. 89

³⁰ Pieter Nanninga, "Introduction: Jihadi Culture and Ideology", *Journal of Religion and Violence* 7, č. 2 (2019): 85–90., str. 86

³¹ Nanninga., str. 87

³² Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists.*, str. 6-7

³³ Nanninga, "Introduction"., str. 86

³⁴ "Hegghammer - Wilkinson Memorial Lecture.pdf"., str. 8

³⁵ Nanninga, "Introduction"., str. 86

recitácia poézie a výklad snov. Je tu prítomná určitá rozpoltenosť, kedy „tvrdí“ muži konajú „jemné“ veci. To je potom mnohokrát reflektované aj v prívlastkoch, ktorými sa džihádisti nazývajú. Napríklad „*al-báki*“ (plačúci)³⁶ alebo „*al-dhabbáh*“ (mäsiar, zabiják).³⁷

Vo vzťahu k odievaniu sa však stretávame aj s odlišným názorom. V určitých prípadoch (konkrétne v prípade mladšej generácie) nemusí oblečenie a celková štylizácia korešpondovať s očakávaniami. Prevažuje západný štýl odievania v podobe mikín, baseballových šiltoviek a streetwearu. Dlhá brada už nemusí byť prítomná ako znak zbožnosti. Taktiež čo sa hudobného štýlu týka, nie je nezvyčajná prítomnosť rapu, aj keď na druhej strane *našidy* stále slúžia ako prostriedok, ktorým dať najavo svoje presvedčenie.³⁸

Štúdium kultúry džihádistov môže ozrejmiť mnohé veci vrátane toho, prečo sa ľudia pridávajú k extrémistickým skupinám, alebo vrhajú svetlo na dôvody, z ktorých sú niektoré skupiny úspešnejšie a ich existencia dlhšia ako pri iných skupinách. Získané poznatky môžu pomôcť pri vytvorení stratégie na oslabenie týchto skupín a odradenia potenciálnych členov. Jedným z potenciálnych argumentov sa javí byť otázka mechanizmu regrutácie. V prípade, že sa preukáže, že rola emocionálnej príťažlivosti je väčšia ako presvedčania pomocou rozumu, znamená to, že je dôležité obrátiť pozornosť viac na videá a im podobné prvky, než na doktrínálne texty. Za takýchto okolností apelovanie na emócie môže predstavovať účinnejší a efektívnejší prostriedok než racionálne argumenty pri vytváraní protiargumentov voči týmto skupinám.³⁹ Znalosť kultúrnych pomerov ďalej umožňuje rozlišovať medzi radikálnymi a ortodoxnými výtvormi a činnosťami a tým predchádzať falošnému poplachu z prípadného útoku zo strany džihádistov, respektíve včas registrovať jeho hrozbu.⁴⁰

Džihádistická kultúra môže slúžiť aj ako nástroj, pomocou ktorého sa dá determinovať dôveryhodnosť alebo nedôveryhodnosť osôb (z perspektívy džihádistov). Otázka dôvery je vo vzťahu k prijímaniu nových záujemcov pomerne dôležitá. K tomu môžu slúžiť jednotlivé znaky, praktiky, štýl obliekania. Osvojiť si tieto znalosti a vzorce správania je pomerne náročné. Táto náročnosť prispieva napríklad k tomu, že infiltrácia je pomerne zložitá, ak nie priamo nemožná. Kultúrne nuansy sú jednoducho príliš komplikované. Úlohou jednotlivých

---

³⁶ „Hegghammer - Wilkinson Memorial Lecture.pdf“, str. 2

³⁷ „The Sheikh of the Slaughterers: Abu Mus'ab Al-Zarqawi and the Al-Qaeda Connection“, MEMRI, cit 12. jún 2023, <https://www.memri.org/reports/%E2%80%98sheikh-slaughterers%E2%80%99-abu-musab-al-zarqawi-and-al-qaeda-connection>.

³⁸ Olivier Roy a Cynthia Schoch, *Jihad and Death: The Global Appeal of Islamic State* (New York: Oxford University Press, 2017)., str. 28

³⁹ Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists.*, str. 17-18

⁴⁰ „Hegghammer - Wilkinson Memorial Lecture.pdf“, str. 6

výsledných produktov kultúry je napríklad aj posilňovanie a utvrdzovanie predtým vykonanej indoktrinácie. Pomáha v umocňovaní presvedčenia, preferencií alebo vplyva na rozhodnutia. Zjavný je aj účinok kultúrnych produktov, ktorý majú na cieľové publikum. Je bežné, že sa jednotlivec pridal k skupine nie kvôli presvedčivým teologickým a ideologickým traktom, ale skôr na základe vplyvu atraktívnych videí a hudby.⁴¹

Strategický účel výtvorov spadajúcich pod kultúru je nepopierateľný. Pomocou nich sa rozširuje základňa podporovateľov. Zásadné je, aby bola oslovená skupina čo najširšia, zahŕňala nielen moslimov na striktno vymedzenom území, ale aj mimo neho.⁴²

Význam džihádistickej kultúry tkvie najmä v jej schopnosti vytvárať spoločnú identitu medzi jednotlivými členmi a zároveň mobilizovať nových členov. Dokonca na tejto úrovni je jej význam rovnako dôležitý ako význam ideológie.⁴³ Skrátka povedané, v ponímaní globálneho džihádu a salafizmu sú sociálne väzby často omnoho dôležitejšie, než ideológia samotná.⁴⁴

1.3.1. Výklad snov

Výklad snov má dlhodobú tradíciu, nie je to moderný výdobytok v islame. Taktiež je zásadné prepojenie s osobou Proroka,⁴⁵ ktorá je bezprostredne spätá so snami a ich výkladom. Ide o neoddeliteľnú súčasť moslimského života. Sny ako také sú všeobecne vnímané ako portál k Božstvu a sú populárne naprieč celým spektrom odlišných siekt islamu.⁴⁶ Rozdielne to nie je ani v prípade džihádistov. Snom pripisujú veľký význam a zohrávajú v ich životoch dôležitú rolu až do tej miery, že môžu mať vplyv napríklad na vedenie bojových operácií a strategické rozhodnutia.⁴⁷ V prípade manipulácie fungujú ako zbraň a pomáhajú pri racionalizácii a legitimizácii rôznych činov a taktiež napomáhajú niektorým vodcom v získavaní autority.⁴⁸

---

⁴¹ "Hegghammer - Wilkinson Memorial Lecture.pdf", str. 9-10

⁴² Beránek a Ostránský, *Islámský stát Blízký Východ na konci časů.*, Kovács, str. 170

⁴³ Behnam Said, "Hymns (*Nasheeds*): A Contribution to the Study of the *Jihadist Culture*", *Studies in Conflict & Terrorism* 35, č. 12 (december 2012): 863–79, <https://doi.org/10.1080/1057610X.2012.720242>., str. 863

⁴⁴ Marc Sageman, *Understanding Terror Networks* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004)., str. 178

⁴⁵ Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists.*, kapitola 6., The Islamic Dream Tradition and Jihadi Militancy, Iain R. Edgar and Gwynned de Looijer, str. 130

⁴⁶ Iain R. Edgar, "The Dreams of Islamic State", *Perspectives on Terrorism* 9, č. 4 (2015): 72–84., str. 73

⁴⁷ Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists.*, kapitola 6., str. 140

⁴⁸ Hegghammer., kapitola 6., str. 129, pre širšie porozumenie snov v džihádistickom kontexte, vid'. Hegghammer, kapitola 6., Iain R. Edgar, Gwynned De Looijer

Dôležitá je aj individuálna úroveň, kde sny pomáhajú jednotlivcovi chápať svet; obzvlášť nápomocné sú pravé sny (*ru'ja*), ktoré odhaľujú skutočný svet vôkol nás. Sny sú prostriedok, prostredníctvom ktorého moslimovia (vrátane džihádistov) interagujú s tajomstvami života a odhaľujú hlbší zmysel.⁴⁹ Časté sú aj webové stránky obsahujúce profily martýrov a ich snov, v ktorých sa vyskytujú ich predstavy o Raji alebo opisy padlých martýrov sprostredkujúce popis Raja živým.⁵⁰ Mnohokrát sa stretávame s tým, že sny pojednávajú o budúcnosti. Tento typ snov býva použitý a interpretovaný k posilneniu vedomia príslušníkov ISIS o tom, že Boh a osud stojí na ich strane.⁵¹ Sny v ponímaní ISIS majú zásadnú rolu či už z duchovného alebo ideologického hľadiska. Takéto sny poskytujú kľúč nebeskému poznaniu a prispievajú veľkou mierou k náboženskému zážitku a skúsenosti.⁵²

---

⁴⁹ Hegghammer., str. 129

⁵⁰ Edgar, "The Dreams of Islamic State"., str. 73

⁵¹ Edgar., str. 75

⁵² Edgar., str. 79

2. Aḥlám al-Naṣr

Cieľom tejto kapitoly je priblíženie autorkinej osoby a prostredia, ktoré ju formovalo a z ktorého vychádzala. Pri hľadaní informácií s ňou súvisiacich sa stretávame s existenciou niekoľkých základných biografických faktov, z ktorých sú niektoré viac konzistentné, iné menej.⁵³ Časté sú informácie týkajúce sa jej matky, respektíve širšieho príbuzenstva, ale napriek tomu o autorke niektoré podrobnosti čiastočne ozrejmia. Tieto informácie nám umožňujú nahliadnuť do prostredia, z ktorého pochádzala, či ozrejmia intelektuálne vplyvy, ktorým bola vystavená. Na základe oboznámenia sa s udalosťami, ktoré sa vyskytli v jej živote a diele, je možné lepšie odhaliť potenciálnu motiváciu a ambíciu pri tvorbe a publikovaní jej diel.

2.1. Profil autorky

Podľa Pieretta a Cheikh je autorkino vlastné meno Šajmá' al-Haddád.⁵⁴ Jej vek v čase príchodu do Sýrie väčšina zdrojov uvádza okolo dvadsať rokov.⁵⁵ Aḥlám údajne pochádza zo siedmich súrodencov.⁵⁶ Ak sa o súrodencoch zmieňujú v iných zdrojoch alebo článkoch, stretávame sa s počtom tri, respektíve po mene sú spomenutí jeden brat a jedna sestra (brat Mustafa, ktorý mal v čase odchodu do Sýrie približne 13-14 rokov). Všetky z detí boli zapojené do aktivít ISIS. Mustafa sa neskôr pridal k bojovníkom na frontových líniách a padol ako martýr.⁵⁷ Jej mladšia sestra mala byť, podobne ako Aḥlám, zosobášená s bojovníkom v Sýrii.⁵⁸

Formovanie jej vzťahu k poézii sa malo začať už v rannej puberte. Tematicky sa v básňach najprv venovala podpore Palestíny, neskôr postupne prešla transformáciou a radikalizáciou.

---

⁵³ Prevažne sa jedná rozdiely v počte uvádzaných súrodencov alebo informácie o pobyte pred príchodom do Sýrie (niektoré zdroje uvádzajú Saudskú Arábiu, iné vágne uvádzajú napríklad „krajiny Zálivu“.

⁵⁴ Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment””, str. 248. Autori článku ho získali cez Skype konverzáciu s druhostupňovým príbuzným, údajne pod ním už publikovala aj v skoršom období

⁵⁵ Creswell a Haykel, “Why Jihadists Write Poetry”.

⁵⁶ Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment””, str. 245. Informácia pochádza z tweetu z 21. novembra 2014, v čase písania tejto bakalárskej práce je nedostupný a nie je možné overiť správnosť

⁵⁷ “hákadhá na ‘t „faqíha“ Dá ‘iš Ímán al-Bughá ṭifluhá”, al-‘arabíja, 19. jún 2016,

<https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2016/06/19/البغا-طفلةها>.

⁵⁸ Mohammad Abu Rumman, “Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha”, *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues* Volume 24, č. Special Issue 6 (n.d.), str. 7-8

Kladný vzťah Aḥlám k jazyku a práci s ním bol zjavný už od jej útleho detstva. Jej vlastná matka ju opísala ako dieťa, ktoré sa narodilo so „slovníkom v ústach“.⁵⁹

2.1.1. Prívlastok poetky Aḥlám al-Naṣr

Bez ohľadu na jej pravé meno je jednoznačné, že Aḥlám al-Naṣr je pseudonym, ktorý si autorka zvolila. O pôvode pseudonymu sa dá iba špekulovať, hoci keď vezmeme v úvahu jeho doslovný preklad, ide o „sny víťazstva“.

V arabčine sa môžeme stretnúť s niekoľkými pojmami označujúcimi sen. Prvým z nich je *manám*. Tento pojem je úplne neutrálny. Ďalším pojmom označujúcim sen je *ru`ja*, ktorý má jednoznačne pozitívnu konotáciu. Posledným, a pre interpretáciu autorkinho mena najdôležitejším výrazom, je *ḥulm* (pl. *aḥlám*). Ide o označenie zlých snov, ktoré sú založené na ľudskej túžbe a ich cieľom je zviest' jednotlivca zo správnej cesty. Podľa Ostřanského však záleží na období, v ktorom bol tento termín používaný. S jeho negatívnym významom sa možno stretnúť najmä v stredoveku.⁶⁰ V súčasnosti je tento význam oslabený a viac-menej ide o neutrálnu označenie. Slovo *ḥulm* sa objavuje aj v pozitívnom slova zmysle. Príkladom pozitívneho užitia tohto termínu je napríklad názov piesne *Ḥulm al-`Arabí* (1998, Egypt), ktorá vyjadrovala túžbu Arabov po jednote.⁶¹ Za ďalší príklad možno považovať báseň od Mahmúda Darwíša *Sen, co je to?(Al-ḥulm, má huwa?)*. Autorovo pojetie je do veľkej miery metaforické, abstraktné a ťažko uchopiteľné, no negatívny význam v básni nebadat'.⁶²

V prípade *naṣr* ide o podstatné meno slovesné (arabsky *maṣdar*) odvodený od slovesa *naṣara* s významom pomáhať (proti niekomu, niečomu), zvíťaziť, triumfovať, zachrániť, vyslobodiť (odniekiaľ). T.j. *naṣr* znamená víťazstvo, triumf, pomoc, podpora. Možných interpretácií významu jej mena môže byť viacero. Po zasadení jej mena do kontextu a prostredia, v ktorom sa pohybovala a tvorila, nie je jeho význam prekvapujúci. Bez akéhokoľvek podrobnejšieho skúmania je jasné, že zosobňuje sny Islamského štátu o víťazstve (dá sa predpokladať, že do pojmu víťazstva by sa dala zahrnúť aj napríklad vízia o realizácii

⁵⁹ Creswell a Haykel, “Why Jihadists Write Poetry”.

⁶⁰ Bronislav Ostřanský, “Tisíc a jeden arabský sen (Středověká arabská nauka o snech a jejich výkladu)”, n.d., https://www.academia.edu/8222567/Tisíc_a_jeden_arabský_sen, str.2

⁶¹ Hajar Harb, “al-ḥulm al-`arabí..ughnija sáchira tahákí úbirita al-ḥulm al-`arabí walákin bi-nakha al-tatbí` (fídjú)”, al-quds al-`arabí, 29. máj 2021, <https://www.alquds.co.uk/أوبريت-تحاكي-ساحرة-أغنية-العبري-أغنية-ساحرة-أوبريت>.

⁶² Mahmúd Darwíš, *Přicházím do stínu tvých očí* (Praha: Babylon, 2007)., str. 38

kalifátu). Vzhľadom na širší význam slovesa však možno povedať, že nemusí ísť iba o túto prvoplánovú interpretáciu. Zásadnou v tomto kontexte je 112. súra z Koránu nesúca názov *al-Našr*. V preklade Ivana Hrbka – *Vítězná pomoc*.⁶³

1 Až vítězná pomoc Boží přijde a úspěch⁶⁴ se dostaví

2 a uvidíš lidi vstupovat houfně v náboženství Boží,

3 pak oslavuj chválou Pána svého a pros jej o od-

puštění, vzdyť On věru ke kajícníkú je milostivý!⁶⁵

Súra pojednáva o Božej pomoci, ktorá sa dostaví po dobytí (v pôvodnom význame pravdepodobne ide o Mekku, čo implikuje, že ide o súru z medínskeho obdobia).⁶⁶ Avšak vzhľadom k tomu, že to v texte nie je špecifikované, ponúka sa určitá voľnosť v interpretácii. Hrbek vo svojom komentári podotýka, že rovnako môže ísť o dobytie Mekky ako aj o anticipáciu všeobecného víťazstva islamu.⁶⁷ V kontexte Islamského štátu predovšetkým pôjde o dobytie územia a Božiu pomoc, ktorú očakávajú. Ďalšie verše pojednávajú o tom ako húfy prijímajú islam za svoje náboženstvo a tiež o Božej milosti a zľutovaní. Obsah druhého verša by mohol zapadať do konceptu ISIS v zmysle vytvorenia moslimskej spoločnosti vyznávajúcej jedno pravé náboženstvo. Keď táto situácia nastane znamená to, že vytúžené víťazstvo bolo docielené.

V teórii môže autorkina osoba symbolizovať pomoc v boji proti nepriateľom ISIS s tým, že jej zbraňou je pero, o čom by tiež bolo možné polemizovať, keďže autorka vo svojej tvorbe alebo tweetoch s obľubou spomínala vojenský výcvik alebo stretnutie so zbraňami.⁶⁸ Avšak faktom je, že to vždy zostávalo v rovine písaného slova. Ďalšou možnou vrstvou jej pseudonymu by mohol byť aj význam snov, ktoré v islame zastávajú dôležité miesto.

---

⁶³ Vzhľadom na jej krátky rozsah je táto súra uvedená celá.

⁶⁴ V arabskom origináli sa objavuje dobytie (*fath*)

⁶⁵ Ivan Hrbek, *Korán* (Praha: Odeon, 1991.), str. 580

⁶⁶ Hrbek., str. 769

⁶⁷ Hrbek., str. 769

⁶⁸ Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment”.

Ďalší prívlastok, s ktorým sa stretávame v prípade autorkinej osoby, je aj „poetka Islamského štátu⁶⁹“. Pojem pramení od Mu‘áwiju al-Qahtáního.⁷⁰ Z hľadiska islamskej tradície existencia ženskej poetky nie je neobvyklá. Ako príklad slúži poetka al-Chansá’. Žila v časoch proroka Mohameda, kedy konvertovala ku islamu a bola známa tiež ako „matka šahídov (mučeníkov)“.⁷¹ Známa sa stala predovšetkým vďaka písaniu elégií.⁷² Jej osobnosť bola natoľko výrazná, že jej meno niesol aj online časopis al-Chansá’, ktorý začala vydávať al-Káida v roku 2004. Táto publikácia bola primárne určená hlavne ženám, s primárnym zameraním na ich potenciálnu participáciu na džiháde.⁷³ Ďalej tento názov nesie aj ženská brigáda al-Chansá’, zriadená islamským štátom s tým, že plnila úlohu polície s prihliadnutím na implementáciu náboženstva.

2.1.2. Príchod do kalifátu a sobáš

Po príchode do kalifátu Aḥlám vykonávala práce ako varenie, upratovanie a pomoc v zázemí. Vo svojich príspevkoch na Twittri opisuje kalifát ako fantáziu vo všetkých obrazoch a formách. Zaujímavý je opis, kde vchádza na obchodné miesto-trhovisko so zbraňami. Opisuje, ako uchopuje zbraň a prosí o granát, zrazu opisuje výstrely z Dušky⁷⁴. Svoje nadšenie patričným spôsobom vyjadruje aj vo svojich ďalších príspevkoch. Ako príklad môžeme uviesť: „Žiadam vznešeného Alláha o skoré oddelenie hlavy neveriacich od ich tela.“ alebo „Najlepšia liečba odpadlíka je jeho zabitie.“⁷⁵ Mnohé príspevky sú sprevádzané zvolaním o nádhere a nadšení.⁷⁶

⁶⁹ Tento prívlastok sa objavuje v predslove zbierky *Uwár al-Haqq*, str. 11

⁷⁰ O osobe al-Qahtáního nie je dostupných mnoho informácií a nie je možné determinovať, o koho sa v skutočnosti jedná. Zjavne však išlo o osobu blízku Aḥlám. Na sociálnych sieťach sa vyskytujú príspevky, v ktorých sa má údajne objavovať. Často majú charakter diskreditácie ISIS. Napríklad podľa jedného z príspevkov je na fotke zobrazený s deväťročným dievčaťom, s ktorým sa mal oženiť, iné zdroje tvrdia, že sa jedná o súťaž v recitovaní Koránu. Z dostupných informácií nie je možné determinovať o koho vlastne ide.

⁷¹ Katharina Von Knop, “Female Jihad: Al Qaeda’s Women”, *Studies in Conflict & Terrorism* Volume: 30, č. 5 (n.d.): 397–414., str. 406-407

⁷² Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment”., str. 244

⁷³ Farhana Ali, “Rocking the Cradle to Rocking the World: The Role of Muslim Female Fighters” 8 (2006)., str. 29

⁷⁴ Duška, DShk 1938, ťažký guľomet ruskej výroby, často známy aj z fotografií ako je upevnený na korbe pick-upu.

⁷⁵ Doslova porážka, podrezanie šije

⁷⁶ “Aḥlám al-Našr«šá‘ira»Dá‘iš«al-súrija»”, al-Šarq al-Awṣat, cit 22. marec 2023,

<https://aawsat.com//home/article/218836/«شاعرة-«داعش»-السورية»> .

Krátko po jej príchode do Sýrie nasledoval jej sobáš, ktorý prebehol 11. októbra 2014 v Rakke.⁷⁷ Význam tohto sobáša spočíva aj v tom, že na rozdiel od tradičného spôsobu, ktorý zahŕňa finančne nákladné veno a vysoké organizačné výdavky, prebehol v skromnom duchu registrovaním sa na islamskom súde.⁷⁸ Jej manželom sa stal Abú Usáma al-Gharíb, vlastným menom Mohamed Mahmúd. Al-Gharíb sa narodil a vyrastal vo Viedni v Rakúsku, neskôr sa presťahoval do Nemecka. Počas pobytu v Rakúsku bol odsúdený na štvorročný trest odňatia slobody v súvislosti s jeho členstvom a podporovaním al-Káidy.⁷⁹ Al-Gharíb bol skúsený v oblasti propagandy a bol považovaný za známou tvár džihádistickej scény. S jeho osobou bolo späté aj predošlé pôsobenie v al-Káide a údajne disponoval aj blízkym napojením na vedenie ISIS.⁸⁰ Po vzniku kalifátu sa neúspešne pokúsil dostať sa cez Turecko do Sýrie, kde bol na turecko-sýrskych hraniciach zadržaný tureckými úradmi. Neskôr bol prepustený. Ako najpravdepodobnejší dôvod jeho prepustenia sa uvádza dohoda o výmene 180 militantov za 49 rukojemníkov medzi Tureckom a Islamským štátom a predpokladá sa, že sa medzi nimi nachádzal aj al-Gharíb.⁸¹

Pozoruhodné je, že ich sobáš bol verejne oznámený prostredníctvom sociálnej siete. Takáto medializácia nie je úplne štandardný a bežný postup. Spravidla ISIS na sociálnych sieťach poskytoval iný obsah. Autori ako jeden z mnohých dôvodov uvádzajú, že svojim spôsobom ide o výnimočnú dvojicu, dokonca ich označujú pojmom „*jihadi power couple*“. Vzhľadom na ich pozadie ide o výstižné pomenovanie: mladá poetka (dokonca s prívlastkom „Poetka Islamského štátu“) a skúsený propagandista nie je úplne bežne sa vyskytujúce spojenie. Nepochybne sa tejto udalosti pripisoval veľký význam a rezonovala aj v džihádistických kruhoch.⁸² Tým by sa dala vysvetliť aj snaha o spropagovanie a medializáciu tohto aktu, s úmyslom osloviť čo najširšie publikum.

---

⁷⁷ “Ahlám al-Naşr«šá‘ira»Dá‘iš«al-súrija»”.

⁷⁸ Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment””, str. 265

⁷⁹ “Austrian Jihadist Poses in Front of Corpses”, The Local Austria, 05. november 2014, <https://www.thelocal.at/20141105/austrian-jihadist-poses-in-front-of-corpses>.

⁸⁰ Napojenie Abú Usámu al-Gharíba na vedenie ISIS dokladá aj nasledovný dokument, ide o korešpondenciu al-Gharíba s Abú Bakrom bin ‘Abd al-‘Azízom al-Atharím. Al-Atharí je jedno z mien, ktoré používal Turkí al-Bin‘alí, prominentný člen vedenia ISIS bahrajnského pôvodu., Abí Hamám Bakr bin ‘Abd al-‘Azíz al-Atharí a Abú Usáma al-Gharíb, “izála al-qitáma hawla mas‘ala al-ach Abí Usáma” (minbar al-tawhíd wa-l džihád, 2011).

⁸¹ Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment””, str. 263, odkaz na článok je neaktívny

⁸² Creswell a Haykel, “Why Jihadists Write Poetry”.

2.2. Rodinné zázemie, formatívne vplyvy

Ahlám al-Naşr pochádza z prominentnej rodiny, najmä ak vezmeme v úvahu matkinu stranu. O otcovi sú známe len nasledovné informácie. Jeho meno je Tawfiq al-Haddád, povoláním mal byť lekárnik a zároveň pôsobil ako háfiz⁸³. Al-Haddád je damaská rodina, o ktorej nedisponujeme ďalšími informáciami.⁸⁴ Čo sa osoby matky týka, informácií je viac než o samotnej Ahlám al-Naşr. Jednoznačne to súvisí nielen s jej pôvodom, ale aj so zamestnaním a postavením v rámci hierarchie Islamského štátu.

Meno matky Ahlám je Ímán al-Bughá. Patrí k členom prominentnej a etablovanej rodiny prevažne pôsobiacej v oblasti štúdia šarie. Zameranie jej súrodencov je viac-menej rovnaké. Jej brat Mohamed Hassan al-Bughá mimo iné zastával aj post dekana fakulty šarie na Damaskej univerzite. Matka Ahlám je sama držiteľkou doktorátu z Damaskej univerzity a pôsobila ako vyučujúca islamského práva na univerzite v Dammáme v Saudskej Arábii. Taktiež sa javilo, že voči revolúcii v roku 2011 nezastávala úplne negatívne stanovisko (v kontraste s Ahlám, ktorá revolúciu odmietla).⁸⁵ Avšak o tomto stanovisku by sa dalo polemizovať. Revolúcia je ňou vnímaná skôr ako nástroj zmeny a nie stotožnenie sa s jej princípmi, nakoľko sama podporuje myšlienku kalifátu a Islamského štátu.

Celkovo sa dá význam Ímán al-Bughá zhodnotiť na niekoľkých úrovniach. Nielenže pochádza z renomovaného prostredia a disponuje znalosťami práva, ale zároveň zastávala prominentnú pozíciu v aparáte Islamského štátu. Dokonca je možné stretnúť sa s tvrdením, že ju možno považovať za ikonu ženského džihádizmu v rámci ISIS, a to napríklad najmä vďaka jej prítomnosti na sociálnych sieťach (údajne po príchode do kalifátu nebolo každému umožnené dostať takúto príležitosť), čím sa stala reprezentantom ideologických a jusrisprudenčných stanovísk ISIS.⁸⁶

Je dôležité spomenúť, že na osobnostný, názorový, hodnotový a ideologický vývoj Ímán al-Bughá mal nesporne vplyv jej otec, Dr. Mustafa al-Bughá. V zásade sa všetci súrodenci Ímán

---

⁸³ Háfiz je osoba, ktorá pozná celý Korán naspamäť, doslova ho uchováva v pamäti, "Al-Hāfīz", v *Encyclopaedia of Islam, First Edition (1913-1936)* (Brill, 24. apríl 2012), https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-1/al-hafiz-SIM_2597?s.num=1&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-islam-1&s.q=%E1%B8%A4%C4%81fi%E1%BA%93.

⁸⁴ Abu Rumman, "Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha", str. 4-7
Pierret a Cheikh, "'I Am Very Happy Here' Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment'", str. 248

⁸⁵ Creswell a Haykel, "Why Jihadists Write Poetry".

⁸⁶ Abu Rumman, "Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha", str. 1

al-Bughá zaoberajú islamským právom a väčšina z nich boli študentmi svojho otca (spomenutý Dr. al-Bughá). Podľa článku od Abu Rummana ťažisko jeho expertízy spočíva v klasickom fiqhu a verifikácii jurisprudenčných a doktrínálnych otázok. Koncepty súčasného islamského myslenia sú mu cudzie a uzmierenie modernity a islamskej tradície taktiež nepatrí do jeho myšlienkových prúdov (autor tu uvádza, že dané informácie pochádzajú od jeho študentov, bohužiaľ overiť tieto informácie nie je možné overiť).⁸⁷

Celkom zaujímavým bodom je vzťah Mustafu al-Bughá s vládnucim režimom v Sýrii. Komplikovať ho mal najmä fakt, že jeho šejchom bol Ḥasan Ḥabannaka⁸⁸, ktorý sám viedol povstanie ulamá' voči vtedajšiemu režimu (60.-70. roky 20. storočia). Ďalším faktom nenapomáhajúcemu vzťahu al-Bughá a režimu je jeho predsedanie mešite al-Ghawás, produkujúcej radikálnych islamistov. V neskoršom období nastalo vo vzťahu k režimu určité uzmierenie, dokonca ho navštívil Baššár al-Asad a bol jedným z členov Najvyššej rady pre *itfá'* (*madžlis al-iftá' al-'alá*).⁸⁹ Jej činnosť však bola neskôr pozastavená.⁹⁰ V zásade sa al-Bughá kritiky režimu zdržiaval, respektíve sa javil neutrálny⁹¹, až dokým nebol zbombardovaný Homs.⁹²

Ideologický a náboženský prerod Dr. Ímán al-Bughá prebiehal nasledovne. Pôvodne sa hlásila k šáfijovskej škole a k ašaritom, ktorá patrí k tým dominantným v Sýrii. Na druhej strane je u nej prítomný rozpor s ideológiou, ktorú potom presadzovala a tou je ideológia Islamského štátu, ktorá má bližšie k wahábizmu a salafizmu.⁹³ Pôsobenie v Saudskej Arábii jej názory určite ovplyvnilo. Zaujímavá je jej snaha bagatelizovať prítomné rozličnosti pri tejto zmene názorov. Sama hodnotí, že jej prechod od ašarizmu k salafizmu bol plynulý a len v ňom prehodnotila niektoré stanoviská. Dokonca tvrdí, že saudská salafitská škola nie je v rozpore s tou, z ktorej pochádza ona sama (sýrska škola, Ḥasan Ḥabannaka).⁹⁴ Ímán al-Bughá spomína

---

⁸⁷ Abu Rumman., str. 3

⁸⁸ Viac k osobe Ḥassana Ḥabannaku viď. v publikácii: Thomas Pierret, "Religion and State in Syria The Sunni Ulama from Coup to Revolution", Cambridge Middle East Studies (Cambridge University Press, 2013), 44–46.

⁸⁹ Najvyššia štátna inštitúcia poverená vydávaním fatwy (fatiew)

⁹⁰ Huda, "ilghá' maqám al-iftá' fí súrijá: al-chaṭwa al-ačṭar naḥwa taghjír al-'anáwín al-mu'abbir 'an al-huwwíja", al-quds al-'arabí, 16. november 2021, <https://www.alquds.co.uk/-سور-يا-الخطوة-إلغاء-مقام-الإفتاء-في-سور-يا-الخطوة->

⁹¹ Abu Rumman, "Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha", str.3

⁹² Pierret a Cheikh, "'I Am Very Happy Here' Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment", str.249

⁹³ Dôležité je podotknúť, že salafiti a ašariti sú dve znepriatelené teologické školy. Rozdiely zahŕňajú predstavy o Bohu. Salafiti sú obviňovaní napríklad z antopomorfizmu. V ponímaní ašaritov a iných siekt sa Boh neviaže na určité miesto a čas. Viď. napr.: Muḥammad Abū-Rummān, *I Am a Salafi: A Study of the Actual and Imagined Identities of Salafis* (Amman: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2014), str. 50. Tento spor možno ďalej pozorovať aj v alegorickej a metaforickej interpretácii textov týkajúcich sa Božích atribútov, ktorú salafiti zavrhnúť., Meijer, *Global Salafism*, 2014.

⁹⁴ Abu Rumman, "Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha", str. 4-5

aj svojho otca, no taktiež naznačuje napojenie na učenie Ḥabannaku, údajne tu je aj jej napojenie na radikálny *takfīr*⁹⁵, čo znamená, že sa jedná o tradičnú damaskú tradíciu a nejde o ovplyvnenie wahhábizmom.⁹⁶

Podľa Abu Rummana⁹⁷ prechod Ímán al-Bughá k salafizmu⁹⁸ len umocnil a posilnil jej radikálne názory a motiváciu pridať sa k ISIS. Vzhľadom na jej sýrsky pôvod a zároveň salafijskú indoktrináciu je prirodzené, že sa pridala na stranu revolúcie. Zaujímavý bod sa týka jej podpory v implementácii islamského práva: povinnosť modlitby, výkon trestov, povinnosť žien zahaľovať sa. Tradične vyzdvihuje čistý a nedotknutý život v kalifáte a opovrhuje výdobytkami západu alebo kresťanstva. Z jej vlastných slov vplýva, že pohŕda všetkým, čo oponuje jej presvedčeniu a na tento fakt je patrične hrdá.⁹⁹ Za veľmi dobrý príklad, kde badať fungovanie domácnosti a výchovu v nej, možno považovať nasledovné „anekdoty“ týkajúce sa úrovne konzumerizmu. Sú v nich napríklad opisované príhody o tom, ako sa jej malý syn v obchode s hračkami rozhodol vrátiť autičko na policu po tom, čo zistil, že je americkej výroby. Zaujímavý prístup zaujali aj voči nákupu spotrebičov zahraničného pôvodu. Po ich nákupe bola atmosféra v dome ponurá. Všetci ku spotrebiču pristupovali s úctou, aby vydržal čo najdlhšie a nemuseli ho nahradiť kúpou ďalšieho. Jedinou útechou a odôvodnením či legitimizáciou jeho používania bolo, že spotrebič šetrí čas a ten potom môžu venovať štúdiu islamu.¹⁰⁰ Ďalšou praktikou prítomnou v učení Ímán al-Bughá je zákaz osláv náboženských sviatkov alebo rôznych medzinárodných dní.¹⁰¹ Tieto znaky možno pozorovať celkovo vo všeobecnej propagande ISIS a aj v dielach jej dcéry.

Pravdepodobne najzásadnejší zlom prichádza, keď Ímán al-Bughá opúšťa svoj post na univerzite Imáma ‘Abdulrahmána bin Fajsala v Damámme,¹⁰² kde vyučovala fikh

---

⁹⁵ Označenie niekoho za neveriaceho, exkomunikácia, Ed a J. O. Hunwick, “Takfīr”, v *Encyclopaedia of Islam, Second Edition* (Brill, 24. apríl 2012), https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/takfir-COM_1154.

⁹⁶ Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment””, str. 249-250

⁹⁷ Abu Rumman, “Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha””, str. 4-5

⁹⁸ Viac k problematike salafizmu: Meijer, *Global Salafism*, 2014.

Henri Lauzière, *The Making of Salafism: Islamic Reform in the Twentieth Century*, Religion, Culture, and Public Life (New York: Columbia University Press, 2016).

V českom akademickom prostredí stojí za pozornosť nasledovná práca: Pavel Ťupek, *Salafitský islám*, Orient (Praha: Academia, 2015).

⁹⁹ Abu Rumman, “Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha””, str. 4,7

¹⁰⁰ Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment””, str. 250

¹⁰¹ Abu Rumman, “Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha””, str. 5

¹⁰² Imam Abdulrahman Bin Faisal University, <https://www.iau.edu.sa/en>

a jurisprudenciu islamskej ekonómie, aby sa pridala k ISIS,¹⁰³ „odovzdala sa do služby ummy a bojovala proti nespravodlivosti.“¹⁰⁴ Ide o istý spôsob evolúcie a posunu od teórie k praxi, ako tomu bolo v prípade väčšiny bojovníkov, ktorí sa pridali na stranu Islamského štátu. Podľa hovorku univerzity, ktorú opúšťala, oficiálny dôvod kvôli ktorému odstupuje neuviedla.¹⁰⁵ Jej aktivita na sociálnych sieťach o tomto akte prezrádzala omnoho viac. Svoje rozhodnutie však prezentovala na Facebooku (ktorý v porovnaní s dcérou využívala ako hlavnú platformu prezentácie svojich postojov). Zároveň bolo jej rozhodnutie pridať sa ku kalifátu mediálne relatívne dobre pokryté, nakoľko malo ísť o prvý prípad, v ktorom sa etablovaný odborník (prvá Sýrčanka na takejto úrovni s vysokoškolským titulom) rozhodol pridať k teroristickej organizácii.¹⁰⁶ Tento krok vzbudil rozruch a diskusiu rovnako medzi islamskými učencami ako aj inými pozorovateľmi. Najväčšie obavy okolitého sveta a moslimov mimo ISIS spôsobovala skutočnosť, aby jej počin neslúžil ako inšpirácia pre ďalších jednotlivcov.¹⁰⁷

Matka Aḥlám bola známa aj ako proponentka džihádistickej ideológie, takže z jej uhla pohľadu nemožno pochybovať o správnosti rozhodnutia pridať sa k tejto organizácii. S ideológiou je úplne stotožnená a zavrhuje moslimov, ktorí nevyjadria nespokojnosť pokiaľ nie je šaría implementovaná.¹⁰⁸ Citeľná je aj jej viera v kalifát, keďže kalifát zosobňuje jej názory, náboženské presvedčenie a pretavenie ideológie do skutočnosti. Tieto názory mala vyjadriť v pamflete nazvanom „Bola som dá‘išija, ešte predtým, než bol Dá‘iš“. Časté, ňou uverejňované tvrdenia, sú nasledovné: „odkedy som počula o tragédiách moslimov som dá‘išija myslením aj metódou (*manhadž*)“ alebo „Od toho času čo som sa to dozvedela, nie je iného riešenia pre moslimov, než džihád.“¹⁰⁹ Záujem vzbudzuje najmä použitie slova Dá‘iš jeho príslušníčkou, nakoľko ide o pejoratívne pomenovanie zo strany protivníkov ISIS. Je zjavné, že jeho užitie nemusí byť vždy len v tomto slova zmysle. Jednoducho ide o stigmatu, ktorá je obrátená a interpretovaná ako symbol hrdosti.¹¹⁰ Ešte pred svojím odchodom zo Saudskej Arábie do Sýrie údajne navštívila platformy/kazateľne ženských zhromaždení, kde propagovala

---

¹⁰³ “ustádha súrja fi džámi‘at al-dammám bi-l-su‘údiya tastaqílu wa tanḍammu ilá tanzím „al-dawla al-islámija“”, France 24, 21. október 2014, <https://www.france24.com/ar/20141021-استاذة-جامعية-سورية-إيمان-البغا-السعودية-تنظيم-الدولة-الإسلامية>.

¹⁰⁴ “Dream or Nightmare: The Caliphate in the Eyes of Islam”, The Jerusalem Post | JPost.com, cit 18. marec 2023, <https://www.jpost.com/opinion/dream-or-nightmare-the-caliphate-in-the-eyes-of-islam-385650>.

¹⁰⁵ “ustádha súrja fi džámi‘at al-dammám bi-l-su‘údiya tastaqílu wa tanḍammu ilá tanzím „al-dawla al-islámija“”.

¹⁰⁶ “zamán al-wušúl: fatá súrja..min mudarrisa akadímija ilá Dá‘iš”, Huna Sotak, cit 22. marec 2023, <https://hunastak.com/article/12436>.

¹⁰⁷ “Dream or Nightmare”.

¹⁰⁸ “Dream or Nightmare”.

¹⁰⁹ “ustádha súrja fi džámi‘at al-dammám bi-l-su‘údiya tastaqílu wa tanḍammu ilá tanzím „al-dawla al-islámija“”.

¹¹⁰ Creswell a Haykel, “Why Jihadists Write Poetry”. a Pierret a Cheikh, “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment””, str. 250

džihád a doktrínu *al-walá' wa al-bará'*.¹¹¹ V jednom zo svojich príspevkov opisuje, ako sa vzdala svojho postu, luxusného auta a domu, aby ukončila monopol vlády tyranov, hriešnikov. Celkovo často sa vyskytuje motív, ktorý akcentuje to, že sa vzdala svojho komfortného a pohodlného života, aby sa pridala ku kalifátu.¹¹² Toto dokladá aj úryvok z jedného jej príspevkov, v ktorom hovorí nasledovné: „*Potrebujeme ulamá' ochotných zomrieť mučeníckou smrťou, ktorí opustia pohodlný, bezstarostný život, aby sa postavili za moslimov, a kto takto učinil je môj veliteľ Usáma bin Ládin, zanechal svoje miliardy, aby nás primäl k džihádu v mene Boha a prebýval v jaskyniach.*“¹¹³

Ďalej je zdôraznené to, že matka Aḥlám zastávala v hierarchii organizácie vysoké posty, čo je celkom netradičné. Pravdepodobne to možno pripísať jej expertíze a tomu, že predstavovala autoritu v oblasti jurisprudencie. V jej vyjadreniach sa často objavujú pojmy ako „zasľúbené islamské mesto“ alebo „utópia“, ktoré zosobňujú moslimský sen a apeluje na ostatných, aby sa k nej pridali. Zvyšok príspevkov sa zhoduje s tradičnou propagandou, kde vládne právo, dodržiavajú sa všetky princípy viery, každý vzhlíada k etickým a morálnym princípom a vďaka zavedenému režimu sa územia pod správou ISIS pomaly podobajú raju na zemi. Neubrání sa porovnaniu s Európou a akcentuje, že v kalifáte nie sú prítomné veci ako úplatky, nepotizmus, kde sa zákon vzťahuje na každého a dane sú skoro neexistujúce (záleží od príslušnosti k skupine, údajne došlo k zavedeniu džizje¹¹⁴ pre kresťanov). Tieto opisy majú za cieľ pôsobiť na moslimov tým, že sú presným opakom toho, čo je v mnohých arabských krajinách realitou.¹¹⁵

---

¹¹¹ “ustádha súrja fí džámi‘at al-dammám bi-l-su‘údiya tastaqílu wa tanḍammu ilá tanzím „al-dawla al-islámíja“”.

¹¹² “zamán al-wuṣúl”.

¹¹³ “ustádha súrja fí džámi‘at al-dammám bi-l-su‘údiya tastaqílu wa tanḍammu ilá tanzím „al-dawla al-islámíja“”.

¹¹⁴ Džizja, tradičná daň z hlavy, spravidla uvalená na nemoslimov, žijúcich moslimských krajinách, Cf Cahen, Halil Inalcik, a P. Hardy, “Džizya”, v *Encyclopaedia of Islam, Second Edition* (Brill, 24. apríl 2012), https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/djizya-COM_0192.

Rainer Hermann, *Konečná stanice Islámský stát?: Selháni státu a náboženská válka v arabském světě*, 21. století (Praha: Academia, 2016)., str. 60

¹¹⁵ Abu Rumman, “Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha”, str. 9

3. Celkový význam poézie a poézia v kontexte džihádu

Nasledujúca kapitola si kladie za cieľ objasnenie významu poézie, ktorý je pre túto prácu zásadný. Konkrétne sa zameriava prevažne na *qašidu*, čo je forma často využívaná Aḥlám al-Naṣr samotnou. Kapitola popisuje, čo *qašida* vlastne je, akú úlohu zohráva v literárnej tradícii, čím sa vyznačuje a prečo je dôležitá, a to rovnako zo všeobecného hľadiska, ako aj z hľadiska jej ponímania u džihádistov. Zakončená je výberom poézie z básnickej zbierky *Uwár al-Haqq* doplnenej o preklady a analýzu. V tejto časti sú vysvetlené a identifikované kľúčové pojmy, ktoré sú následne aplikované a interpretované v kontexte džihádistickej ideológie a vybraných úryvkov básní.

3.1. Význam poézie

Poézia v podobe silnej tradície, spoločenskej zábavy a komunikačného prostriedku sa vyznačuje dlhodobou históriou, ktorej počiatky možno datovať do dôb pred islamom. Taktiež ide o tradíciu so širokým regionálnym presahom.¹¹⁶ Ako vhodný príklad na ilustráciu role poézie môžeme uviesť Jemen. Zo štúdií vyplýva, že poéziu v každodennom živote (vo všeobecnosti, bez ohľadu na jej zacielenie) považuje za dôležitú až 84% mužov a 69% žien v Jemene.¹¹⁷ Poézia funguje ako vyjadrovací a komunikačný prostriedok, ktorý v ľuďoch vzbudzuje emócie. Svojim spôsobom je silnejšia ako politické doktríny a ideológie. Je to prostriedok akým sa dotknúť ľudského vnútra. Taktiež predstavuje efektívny prostriedok propagácie islamského extrémizmu ako aj metódu odporu. Poézia, ktorá pochádza z komunit a je v súlade s prevládajúcou tradíciou a štýlom sa môže stať súčasťou sociálnych reálií a skúseností, ktoré spoluvytvárajú náboženstvo.¹¹⁸ Poézia je priestor, kde možno vyjadriť pocity, emócie, zdieľať utrpenie alebo šíriť ideológiu.¹¹⁹

Podobný efekt majú aj *našíd*y, ktoré sú taktiež účinným nástrojom propagandy, ktorý vplýva na poslucháča nie len skrz text, ale zároveň pôsobí aj na jeho dušu.¹²⁰ Poéziu možno

---

¹¹⁶ Galadriel Coury, "He Who Weeps a Lot: Poetry and Islamic Extremism", *Harvard International Review* 41, č. 1 (2020): 19–23., str. 20

¹¹⁷ "Why I Became a Jihadist Poetry Critic".

¹¹⁸ Coury, "He Who Weeps a Lot"., str. 22-23

¹¹⁹ Coury., str.20

¹²⁰ Said, "Hymns (*Nasheeds*)"., str. 875

vnímať tiež ako priestor umožňujúci predstavenie rozličných fantázií o džiháde a utopických myšlienkach. Poézia sa teší širokej popularite aj v militantných kruhoch a je aj široko cenená. Dôkazom sú aj prezývky, ktoré sú udeľované tvorcom, napr. „Básnik al-Káidy“ alebo „Básnik džihádu“.¹²¹

3.2. *Qašída*

Qašída je jedna z dvoch pôvodných arabských básnických foriem a v porovnaní s *qit'a*¹²² sa jedná o komplikovanejší žáner. Jej dĺžka sa spravidla pohybuje v rozmedzí sto veršov. V 6. storočí nadobúda ustálenú formu, ustanovujú sa pevné formálne pravidlá a taktiež má vymedzený tematický okruh. Ťažisko jej básnickej formy spočíva v metre a rýme.¹²³ *Qašída* má ako klasická básnická forma dlhú tradíciu. Pre mnohé generácie (celý islamský stredovek) predstavovala vzor dokonalosti a základ arabskej normatívnej poetiky.¹²⁴

Forma *qašidy* je založená na nasledovnom modeli. Verš pozostáva z dvoch polveršov, využívajúc rôzne druhy metra s tým, že každý verš (arabsky *bajt*) je zakončený monorýmom.

Qašída nebola od počiatkov primárne tvorená ako umenie pre seba samé. Vždy predstavovala aj mocenský nástroj a plnila politickú a sociálnu funkciu.¹²⁵ Mnohé z využití mohli napríklad zahŕňať diskreditáciu panovníka, oponenta, kmeňa alebo práve naopak, mohli byť ich vyzdvihnutím a chválou. Tieto témy a ciele sú reflektované v jednotlivých žánroch, ktoré medzi iným môžu zahŕňať *ghazal* (milostná poézia), *fachr* (sebachvála), *hidžá'* (satirická poézia). Tieto vznikali a ďalej sa rozvíjali aj v neskorších obdobiach a spravidla čerpali inšpiráciu z predchádzajúcich básnikov.

Dôležitú úlohu zohrávala aj samotná postava básnika. Básnikom boli pripisované nadprirodzené schopnosti, častokrát v podobe komunikácie s džinnami alebo dokonca samotným satanom. Zásadnú úlohu plnil aj v zmysle reprezentácie kmeňa. K jeho úlohám medzi iným patrilo hájenie cti kmeňa v prípadných potýčkach s protivníkmi, taktiež zohrával dôležitú rolu

---

¹²¹ Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists.*, str. 22-23

¹²² Doslova „kúsok“ – krátka príležitostná báseň, Jaroslav Oliverius, *Svět klasické arabské literatury*, Vyd. 1 (Brno: Atlantis, 1995), str. 26

¹²³ Oliverius., str. 29, viac o metrách, rýmoch a témach vid'. str. 29

¹²⁴ Oliverius., str. 37

¹²⁵ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition"., str. 225

pri rozhodovaní, napríklad v otázke kde stráviť noc alebo či je vhodné podniknúť útok.¹²⁶ Vzhľadom na to, že orálna tradícia zohrávala v arabskej kultúre dlhodobu prominentnú úlohu, v ktorej básnici slúžili aj ako osoby, ktoré prostredníctvom memorovania diel predošlých autorov uchovávali dejiny alebo tradíciu kmeňa.

3.3. Poézia v kontexte džihádu

Poézia je o mnoho viac než len sprostredkovanie myšlienok alebo podnetov (aj keď je to jej neoddeliteľnou súčasťou). Jedná sa aj o vec emócií. Práve v tomto bode dochádza k prepojeniu radikalizmu a poézie. Zásadné je uvedomenie si toho, že človek sa nestáva teroristom vďaka myšlienkam, ale vďaka vášni. Výsledkom tejto vášne sú teroristické útoky a taktiež prítomnosť poézie a rozličného spektra textov.¹²⁷ Ľudia si uvedomovali potrebu určitého kultúrneho média, ktoré by bolo schopné sprostredkovať získanie vplyvu nad verejnosťou.

Poézia vďaka svojej dlhej tradícii predstavuje ideálny nástroj pre privlastnenie si a interpretáciu histórie pre aktuálne potreby džihádistov.¹²⁸ Zásadné je to, že klasická poézia má schopnosť zdieľať posolstvo na rôznych úrovniach, ktoré potom ďalej rezonuje v cieľovom publiku. Toto stanovisko je podložené aj Gattom, ktorý dodáva, že džihádistickým hnutiam snažiacim sa získať legitimitu, ponúka tradičná arabská óda (*qašída*) ideálny a dostupný prostriedok na komunikáciu posolstva a vymedzenia mocenských vzťahov medzi džihádistickými vysielateľmi a odoberateľmi.¹²⁹ Prijatie klasickej arabsky písanej poézie za svoju je dôležitou účelovou stratégiou džihádistov. Umožňuje rýchle a efektívne šírenie a taktiež sa účinne zapisuje do kolektívnej pamäte. Táto stratégia umožňuje džihádistom operovať na úrovni kultúrnych tradícií a tým podľa potreby manipulovať kolektívnu pamäť.¹³⁰

Básne a revolučné *našídy* sú potrebné predovšetkým preto, aby pripomínali víťazstvá dôb minulých, uchovávali a dokumentovali džihád a načrtli jeho budúce smerovanie. Ďalej

---

¹²⁶ Oliverius, *Svět klasické arabské literatury.*, str. 25

¹²⁷ Andreas K. W. Meyer a Deutsche Oper Berlin, ed., *Siebenjahrbuch MMIV-MMXI* (Berlin: Nicolai, 2011)., Bauer, Thomas, *Die Poesie von Terrorismus*, str. 125

¹²⁸ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition"., str. 225

¹²⁹ Kurstin Gatt, "Poetry as a Communicative Vehicle in the Jihadi Milieu: The Case for Modern Extremist Poetry", *British Journal of Middle Eastern Studies*, 01. marec 2021, 1–21

<https://doi.org/10.1080/13530194.2021.1891521>., str. 3

¹³⁰ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition"., str. 226-227

zabezpečujú prítomnosť myšlienky potreby *našíd* (a básní), ktoré by v džihádistoch vzbudili zmysel pre vec, ktorú musia milovať, chrániť a obetovať sa pre ňu.¹³¹

Efektivita, obľúbenosť a široká akceptácia *qašídy* je spôsobená schopnosťou selektívne využívať kultúrne dedičstvo a na jeho základe vyvolávať hlboké kultúrne väzby, provokovať vášne, budovať spoločnú identitu, glorifikovať boj alebo simplifikovať komplexnú realitu. Všetko prostredníctvom veršov, ktoré v konečnom dôsledku majú väčší dosah a dopad, než rôzne state alebo pojednania.¹³² V modernej džihádistickej poézii sa staré dedičstvo stáva neoddeliteľnou súčasťou bojiska. Prostredníctvom využitia dávnej a slávnej minulosti dochádza k jej napojeniu na súčasnosť a zároveň sa posilňujú džihádistické paradigmy. *Qašída* sa ukazuje ako silný a vhodný nástroj aj vďaka jej napojeniu na orálnu tradíciu. Spojením zdanlivo islamskej tradície a džihádistického odkazu dochádza k jeho legitimizácii a súčasne navodzuje dojem, že sa radí k hlavnému prúdu a nie násilnej militantnej odnoži.¹³³

Qašídu môžeme vnímať ako prostriedok komunikácie, ktorý umožňuje zdieľať medzi ľuďmi pocity, túžby a ciele.¹³⁴ Aj samotný fakt, že väčšina z nich je písaná arabským spisovným jazykom a nie v dialekte indikuje, že pole pôsobnosti má byť širšie a má osloviť čo najširšiu skupinu ľudí. Užitie spisovnej arabčiny má logické opodstatnenie, nakoľko sú pomocou nej odstránené geografické a historické hranice, čo dopomáha k uskutočneniu konečného cieľa všetkých džihádistických hnutí, a tým je globálny kalifát.¹³⁵ Pomocou jazyka a správne využitých obrazov spojených predovšetkým s islamskými tradíciami dochádza k posilneniu účinku na čitateľa. Výhodou použitia takéhoto jazyka je aj to, že ide o jazyk, v ktorom sú napísané posvätné texty. Akákoľvek narážka alebo odkaz tak vyvolávajú u percipienta ohlas.¹³⁶

Poézia zastáva podpornú úlohu popri náboženských textoch ako sú hadíthy a Korán. Toto podľa Kendall indikuje kultúrny status poézie a jej silu, ktorou disponuje medzi arabským publikom. Ďalej dodáva, že takéto využitie poézie sa dá vnímať ako rastúci odklon od náboženskej autority medzi džihádistickými hnutiami, čím sa poézia môže ocitnúť v pozícii alternatívnej autority. V takejto podobe je dostatočne atraktívna a táto jej stránka prevažuje nad

---

¹³¹ Said, "Hymns (*Nasheeds*)", str. 866, pôvodne táto myšlienka pochádza z predslovu ku zbierke *našíd* Husni Adham Jarar und Ahmad Abd al-Latif al-Jada, ed., *Anashid ad-da'wa al-islamiya*, Vol. 1 (Amman: ad-Dar Amar, 1984), p. 9 f.

¹³² Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition", str. 242

¹³³ Gatt, "Poetry as a Communicative Vehicle in the Jihadi Milieu", str. 1-2

¹³⁴ "Militant Jihadi Culture: Poetry as a Weapon", cit 06. júl 2023, <https://podcasts.ox.ac.uk/militant-jihadi-culture-poetry-weapon>.

¹³⁵ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition", str. 226, 242

¹³⁶ Kurstin Gatt, *Decoding DA'ISH: An Analysis of Poetic Exemplars and Discursive Strategies of Domination in the Jihadist Milieu* (Wiesbaden: Reichert Verlag, 2020), <https://doi.org/10.29091/9783954905614>, str. 65-66

akýmikoľvek potenciálnymi formálnymi nedostatkami, ktoré by mohla mať.¹³⁷ Jedným z pohľadov, ako by sa na túto skutočnosť dalo nazerať je to, že ide o určitú formu syntézy, respektíve zapracovanie žiadúcich ideologických konceptov do básne. Môže ísť len o alternatívny prístup, v ktorom náboženská autorita nehrá prím.

Pre účely tejto práce je vhodné spomenúť prípad AQAP. Väčšina textov pôsobí dojmom, že sú staré a autentické. Z databázy textov od Kendall (produkovaných AQAP) vyplýva, že mnohé nielenže pôsobia tým dojmom, ale nimi naozaj sú. Inšpiráciu čerpajú najmä z textov, ktorých pôvod možno vystopovať ku klasickej poézii. Drvivá väčšina textov pochádza z obdobia pred rokom 1900 a dokonca uvádza, že mnohé je možné vypátrať do obdobia pred koncom 13. storočia, teda obdobia pred koncom abbásovskej éry. Pozoruhodný zostáva fakt, že pôvod niektorých *qašíd* je možné datovať do predislamských čias (*džáhilja*). Táto skutočnosť môže na prvý pohľad pôsobiť paradoxným dojmom, pretože na Arabskom polostrove je doteraz kladený dôraz nielen na globálne islamské, ale aj na kmeňové väzby, ktoré reprezentujú naviazanosť na predošlú tradíciu.¹³⁸ Tieto zistenia poukazujú na to, ako veľmi je poézia dôležitá, a dojem autenticity a starej formy sú o mnoho viac cenené než originalita. Určité recyklovanie a plagizovanie textov v konečnom dôsledku teda nie je vnímané negatívne. Znáмым autorom a zároveň plagiátorom bol aj Usáma bin Ládín, ktorý bol povestný svojou vášňou pre poéziu.¹³⁹

---

¹³⁷ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition", str. 241-242

¹³⁸ Kendall., str. 241-242

¹³⁹ Coury, "He Who Weeps a Lot", str. 20

3.4. Poézia ako nástroj

„Poézia zájde ďaleko.“¹⁴⁰

Poézia sa môže stať rovnako aj nástrojom boja, pričom nepriateľom sa vie stať ktokoľvek a čokoľvek. Napríklad režim, moci, konkrétne osoby. Coury ako príklad uvádza: „Poézia nie je kľúčovou iba pre porozumenie islamského extrémizmu, ale aj v boji proti nemu.“¹⁴¹ Jedným z takýchto príkladov môže byť napríklad „*We Sinful Women: Contemporary Urdu Feminist Poetry*“, zbierka poézie od rozličných pakistanských autoriek vyzývajúcich režimy, ktoré obmedzujú ženské práva.¹⁴² To znamená, že poézia funguje oboma smermi. Vo svojej podstate nefunguje len zhora nadol, kde ju určitá vyššia autorita aplikuje na masy, ale aj opačným smerom, kde jednotlivci môžu pomocou nej vyzývať autority. Ženské autorky v nich vyjadrujú nesúhlas a opozičné názory voči zaužívaným hodnotám a populárnym trendom v regióne. Záver vyplývajúci z toho je ten, že poézia je platforma na zdieľanie myšlienok, či už revolučných alebo šírenie špecifickej dogmy. Dôležité je uvedomiť si, že nejde len o umeleckú formu, ale zároveň aj o silný nástroj. V súvislosti s týmto, je relevantný aj prípad *našíd* ako príbuzného žánru k poézii. Samozrejme *našíd* nie sú totožné s poéziou, avšak spôsob ich užitia a ciele sa často prelínajú. Príkladom je ich aplikovanie pri kritike vzťahu sýrskej vlády a opozície (v Sýrii stúpil počet jednotlivých interpretov, ktorí sa snažili vstúpiť do konfrontácie s Asadovým režimom). Rovnako poslúžili ako prostriedok pomocou, ktorú sa islamisti snažili dominovať na poli kultúry proti vládnucim režimom v Egypte alebo Sýrii. Taktiež *našíd* zohrávali rolu pri presadení kultúrnej dominancie opozície v Sýrii.¹⁴³

Oproti *našíd* výhodou *qašíd* je jej pomerne jednoduché zapracovanie do kázaní, článkov alebo prejavov. Na jednej strane je v *qašídach* určitá komplikovanosť, ktorá sťažuje porozumenie (v ponímaní Kendall sa sťažované porozumenie chápe vo význame západného čitateľa), no na strane druhej zjavne fungujú ako univerzálny komunikačný prostriedok (zrozumiteľný pre arabsky hovoriace publikum).¹⁴⁴

---

¹⁴⁰ Vicente Cantarino, *Arabic Poetics in the Golden Age Selection of Texts Accompanied by a Preliminary Study*, Studies in Arabic Literature (Brill Academic Publishing, 1975), str. 24

¹⁴¹ Coury, „He Who Weeps a Lot“.

¹⁴² Coury, „He Who Weeps a Lot“, str. 21

¹⁴³ Said, „Hymns (*Nasheeds*)“; Said., str. 866

¹⁴⁴ Kendall, „9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition“, str. 224, 241

Jazyk nesporne patrí k najefektívnejším nástrojom propagandy. Účinne je využívaný politikmi aj džihádami. Získaním kontroly nad ním sa dá dospieť k požadovaným cieľom, dáva možnosť legitimizovať násilie, démonizovať nepriateľa a vďaka jazyku funguje poézia ako nástroj sociálnej manipulácie. Stretávame sa aj s prípadom, kedy je jazyk vnímaný ako prostriedok dosiahnutia kultúrnej hegemonie, identifikácie príslušnosti ako národnej tak i kultúrnej.¹⁴⁵

Jazyk *qasíd* tvorí súčasť kultúrnej identity, ktorá sa potom používa na získanie podpory buď v hnutí odporu (napr. al-Káida) alebo v projekte budovania „štátu“ (ISIS). S tým je prepojený dojem autenticity a má v tomto type poézie veľký význam. Jazyk má za úlohu poéziu priblížiť čitateľovi tak, aby sa s ňou dokázal stotožniť.¹⁴⁶

3.5. Využitie *qasídy*

Shmuel Moreh konštatuje, že návrat ku *qasíde* a klasickým formám je spôsobený niekoľkými faktormi. Prvým je vhodnosť tohto žánru v súvislosti s náboženským a národným obrozením. Druhým faktorom, je poukázanie a zvýraznenie kultúrnej identity s odvolávaním sa na slávne dedičstvo s dlhou históriou. Pomocou tejto formy sa vymedzili voči cudzej európskej literatúre a západnému kresťanstvu.¹⁴⁷ Toto bol prípad 19. a počiatku 20. stor., kedy bolo potrebné bojovať proti kolonializmu. Navzdory tomu, že situácia je dnes iná, princíp zostáva zachovaný. Nepriateľ môže byť vnútorný, ako napríklad domáca skorumpovaná vláda, alebo vonkajší, napríklad USA.¹⁴⁸ Poézia však v tomto prípade plní rovnaký účel.

Silným argumentom pre využitie poézie je aj fakt, že poézia je vhodný prostriedok pre vzbudenie emócií a vášní. A to najmä z dvoch dôvodov. Jedným je schopnosť niesť posolstvo do modernej doby skrz virtuálne znovuprežitie a repetíciu, tým druhým je schopnosť nabádať k násiliu.¹⁴⁹ Za využitia vhodných básnických prostriedkov (rýmy, paralely,

---

¹⁴⁵ Gatt, *Decoding DA'ISH.*, str. 65, str. 226, 228

¹⁴⁶ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition".

¹⁴⁷ Moreh Shmuel, "The Neoclassical Qasīda," str. 156 v G. E. von Grunebaum a Giorgio Levi Della Vida, *Arabic poetry: theory and development* (Wiesbaden: Harrassowitz, 1973).

¹⁴⁸ Said, "Hymns (*Nasheeds*)", str. 875

¹⁴⁹ Dena Fakhro, "Tracing the movement of the blood vengeance theme within Arabic poetry: from the classical poetic tradition to the present", *British Journal of Middle Eastern Studies* 47, č. 3 (26. máj 2020): 402–22, <https://doi.org/10.1080/13530194.2018.1500270>, str. 402

hyperbolizácia, inotaje) poskytuje poézia dostupný a finančne nenáročný nástroj na distribúciu džihádistických svetonázorov.¹⁵⁰

V porovnaní so západným vnímaním je arabská poézia schopná svojmu publiku komunikovať sociálne a politické odkazy oveľa intenzívnejšie. Je o mnoho viac politická. Akt písania básne je kombináciou umenia a odrazu sociálnej a politickej skutočnosti. Skomponovaním básne sa autor môže vymedziť ako bojovník, mierotvorca alebo ako moslim.¹⁵¹ Sociálna funkcia, ktorú poézia plní je nezanedbateľná. Dotýka sa rozličných aspektov akými sú napríklad členstvo, činy jednotlivcov alebo skupiny, ciele, hodnoty alebo normy. Pomocou využitia týchto jednotlivých kategórií si upevňuje svoju pozíciu ako šíriteľka džihádistického étosu a jeho základných hodnôt.¹⁵² V súvislosti s hodnotami a básňami samotnými sa objavuje určitý paradox. Nie je ojedinelé, že veľký objem básní pochádza z dôb pred islamom, nesú so sebou hodnoty späté ešte s tou dobou (napr. česť, rytierskosť, čistota). a neskorších obdobiach sú upravované podľa potreby. Treba mať tiež na pamäti, že v niektorých oblastiach stále zohrávajú veľkú úlohu a sú hlboko vžitú do povedomia obyvateľstva (samozrejme spolu s náboženstvom, ktoré je relatívne „nové“).¹⁵³

Ďalší bodom, o ktorom je potrebné sa zmieniť, je prepojenie teológie a poézie. Tu stojí za povšimnutie, aká tenká je hranica medzi týmito dvoma disciplínami. Náboženskú doktrínu možno v militantnej kultúre považovať za stmelujúci prostriedok. Náboženské myslenie teológov píšucich poéziu sa odzrkadľovalo v ich tvorbe. Spôsob, akým džihádisti pristupujú voči náboženskej a literárnej tradícii, je v podstate rovnaký. Jadrom veci je to, že jedni sa vnímajú ako tí, čo sa podieľajú na vzkriesení literárnej tradície (básnici) a tí druhí (teológovia) odkrývajú a prinavracajú pravé piliere viery.¹⁵⁴

Ďalší dôvod veľkej popularity *qašidy* súvisí s ich dostupnosťou. Mnohé radikálne materiály sú široko dostupné a ľahko môže dôjsť ku kontaktu medzi nimi a konzumentom. Ich vplyvom v kombinácii s inými faktormi sa potom na racionálnej alebo emocionálnej úrovni radikalizujú jednotlivci. Význam *qašíd* spočíva tiež vo vytváraní povedomia a prepájania

---

¹⁵⁰ Gatt, "Poetry as a Communicative Vehicle in the Jihadi Milieu", str. 7

¹⁵¹ Steven C. Caton, *Peaks of Yemen I Summon Poetry as Cultural Practice in a North Yemeni Tribe* (Londýn: University of California Press, 1993), str. 21-22

¹⁵² Gatt, "Poetry as a Communicative Vehicle in the Jihadi Milieu", str. 9

¹⁵³ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition", str. 229

¹⁵⁴ Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists.*, str. 35

globálnej islamskej komunity. Zároveň umožňujú vytvárať spoločný naratív a historickú pamäť.¹⁵⁵

3.6. Ženy a džihádistská poézia

Zaujímavým bodom je vnímanie postavenia žien v džihádistickej poézii. Je to buď z hľadiska ich zobrazenia v nej, alebo z pohľadu autorstva. Štandardne by ženy mali byť zosobnením skromnosti a submisivity, respektíve môžu byť stelesnením zvodného pokušenia, keď v Raji čakajú na martýrov, ktorí sa k nim majú pridať. V zásade ženami písaná poézia nie je vnímaná pozitívne. Avšak existujú aj výnimky a jednou z nich je práve aj Aḥlám al-Naṣr.¹⁵⁶ Tu sa však jedná o pochopiteľný trend, nakoľko posilnenie celkovej podpory ISIS je dôležitejšie, ako zažitý stereotyp.

Ďalším príkladom výskytu ženami písanej poézie možno nájsť medzi ženami bojovníkov zo Severného Kaukazu, ktorí v roku 2012 prišli do Sýrie a údajne mali so sebou priniesť novú tradíciu, ktorou je rusky písaná poézia. Či ide o novú tradíciu a či je možné ju porovnávať (napríklad z hľadiska formy) s arabsky písanou poéziou je otázka, ktorá zostane otvorená a bude vyžadovať ďalší výskum. Dôležité je to, že tematicky sa nevymyká z klasického rámca. Témy sú spojené so Sýriou, povstaním alebo sa viažu na vzbury na Kaukaze. Čo sa autoriek týka, prevažne sa jedná o vdovy, ktoré sa musia vyrovnávať so stratou svojho muža a majú potrebu vyjadriť osobné emócie. Poézia v tomto prípade slúži ako platforma, pomocou ktorej je možné vyjadriť pocity, frustráciu a názory, ktoré by za normálnych okolností boli považované za tabu.¹⁵⁷ Otázkou je, či táto vetva ženami písanej poézie zostáva obmedzená iba na túto úzku tému, alebo je jej záber širší. Ako však bolo naznačené predtým, táto téma bude musieť ešte počkať na ďalšie spracovanie. Minimálne však možno pozorovať, že elégia a oplakávanie sú prítomné naprieč širším priestorom, čo sa džihádistickej poézii týka.

---

¹⁵⁵ Said, "Hymns (*Nasheeds*)", str. 876

¹⁵⁶ Kendall, "9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition", str. 230-31

¹⁵⁷ Joanna Paraszczuk, "Jihadi Poetry, From Chechnya to Syria", *The Atlantic*, 18. september 2015, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/jihadist-poetry-syria-chechnya-syria/405790/>.

3.7. *Uwár al-Ḥaqq*

Uwár al-Ḥaqq je básnická zbierka od Aḥlám al-Naṣr, ktorá bola vydaná v roku 2014 mediálnou organizáciou spadajúcou pod Islamský štát, Fursán al-Balágh li l-i' lám. Táto zbierka dostupná iba v elektronickej podobe, z čoho vyplýva, že bola určená primárne na šírenie v online priestore. Celá zbierka pozostáva zo 107 básní, ktorým predchádzajú tri predslovy, z toho je jeden autorkin. Názvy básní by mali byť podľa tradície odvodené podľa koncového rýmu. V tomto prípade dochádza k odklonu od zaužívaného úzu a vo väčšine básní ich názov vychádza z verša alebo dvojveršia nachádzajúceho sa v básni.¹⁵⁸ Pred začiatkom každej básne je uvedené metrum, v ktorom je daná báseň napísaná. Väčšinou sa jedná o *qaṣídy* zakončené monorýmom. Z hľadiska obsahu a tematiky sú básne rôzne. Navzdory tomuto faktu častokrát pôsobia rovnakým dojmom. Spravidla sa vyskytujú básne, kde sa objaví náboženský motív, teda aspoň zdanlivo (v názve). Napríklad sviatok Ramadán v básni *Ramadán prišiel, chystajte sa!*¹⁵⁹, kde sa báseň rýchlo mení na ódu vyzývajúcu k džihádu.

1. رمضان جاء فشمروا   أسد الجهاد وزمجروا

.....

2. النصر للإسلام يا   قومي فلا تتقهقروا

3. هذي الخلافة أقبلت   بالله لا تتأخروا!

1. Ramadán prišiel, chystajte sa
zrevte levy džihádu
.....
2. víťazstvo bude patriť islamu
národ môj neustúp
3. kalifát bol prijatý
pri Bohu nemeškajte

¹⁵⁸ Gatt, *Decoding DA'ISH.*, str. 13

¹⁵⁹ al-Naṣr, *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ši'arí al-awwal li-šá'irat al-džihád al-adība al-fáḍila Aḥlám al-Naṣr.*, str. 121

V podobnom charaktere sa nesie krátke *Blahoprianie kalífu moslimov k požehnanému mesiacu Ramdán*.¹⁶⁰

1. هلّ الهلال وجاء شهر المرحمه شهر انتصار الدين عند الملحمة

2. هناك ربّي شيخنا وأميرنا والله أسأل أن يتمّ المكرمه

1. objavil sa polmesiac a nastal mesiac požehnaný mesiac víťazstva viery, v jeho krvavých bojoch¹⁶¹
2. je tu môj Pán, náš šejk a emír žiadam Boha nech svoju milosť zavŕši

Symbols, respektíve jazyk tu prítomný (mesiac víťazstva viery, krvavý boj, autorka žiada o naplnenie milosti) neevokujú sviatočné, mierumilovné naladenie a namiesto nich je užitý relatívne agresívny jazyk. Objavivší sa polmesiac indikuje príchod mesiaca Ramadán. Je pravdepodobné, že milosť, ktorá má byť zavŕšená odkazuje na hadíth viažuci sa k Prorokovi, v ktorom hovorí: „bol som zoslaný aby som dokončil milosť“. Emír odkazuje na osobu Abú Bakra al-Baghdádího, ktorý v čase publikovania zbierky vystupoval ako samozvaný vodca Islamského štátu. Autorka, žiada aby Boh pomohol dokončiť to, čo Prorok začal.

V zbierke sú prítomné elégie, aj na zosnulých bojovníkov. Nemusí ísť vždy nevyhnutne o osoby späté s Islamským štátom. Takýmto príkladom je aj elégia na Usámu bin Ládina,¹⁶² v ktorej autorka vyjadruje ľútosť nad stratou tejto osobnosti a vysporiadava sa s bolesťou, ktorú jej táto strata spôsobila. Elégie predstavujú populárny a dobre rozvitý žáner. Ich cieľom je väčšinou postaviť zosnulého do pozície obeť a prípadne pomocou kontrastu zdôrazniť kladné vlastnosti zosnulého. Výsledný efekt obvykle podnecuje nenávisť, démonizuje zodpovedných za smrť a volá po pomste.¹⁶³

¹⁶⁰ al-Naşr., str. 127

¹⁶¹ Pôvodne *malḥama*, termínom sa označuje apokalyptická bitka

¹⁶² al-Naşr, *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ši`arí al-awwal li-šá`irat al-džihád al-adība al-fáḍila Ahlám al-Naşr.*, str. 111

¹⁶³ Gatt, "Poetry as a Communicative Vehicle in the Jihadi Milieu", str. 16

1. رحلت أيا "أسامة" لست تدري
بما لوعت في هذي القلوب
2. وما أحدثت من جرح عميق
وما أجريت من دمع سكوب
3. فأنت مجدد العصر السقيم
وأنت مسعر كل الحروب
4. وأنت مجندل الكفر الأثيم
بدين خالد عدل مصيب
5. تركت مباحج الدنيا لتسعى
إلى العلياء في خطو دؤوب
6. وتقت لمجد ديني باشتياق
فتناق المجد للأسد المهيب

1. odišiel si Usáma a nevieš
čím sú mučené tieto srdcia
2. a čím spôsobil si hlbokú ranu
a čím spôsobil si plač
3. ty si mudžadid chorej doby
ty si víťazstvom všetkých vojen
4. a ty si premožiteľ hriešnej neviery
večnou, spravodlivou a správnu vierou
5. nechal si pôžitky pozemského života, aby si šiel
na nebesá neúnavným krokom
6. odhodlane si usiloval o slávu môjho náboženstva
slávu žiadajúcu obávaného leva

V prípade elégií sa často vyskytujú časti, ktoré svojou podobou pripomínajú tradičný *rahíl*. Ide o tematickú časť *qašidy* spojenú s motívom púštného putovania, odvahou a prekonávaním prekážok. V tradičnom ponímaní nie je tento koncept radený ani medzi žánre, ale ani medzi technické pojmy.¹⁶⁴ Gatt, hoci pojednáva o odlišnej eléгии, výstižne zhodnocuje situáciu. Autorka prijíma túto časť (*rahíl*) za svoju a dopĺňa ju o relevantnú islamskú symboliku. Cesta, ktorá v klasickom ponímaní prebiehala v púšti, sa mení na cestu jedinca z pozemského sveta (*al-dunjá*) na onen svet (*al-áchira*), kde spravidla na zosnulého čaká odmena. Tento motív má za cieľ umocniť dojem významnosti celého aktu a podtrhnúť ochotu položiť život.¹⁶⁵ Napriek menším odlišnostiam motív viery a kontrast dvoch svetov sú vo vyššie uvedenom úryvku prítomné.

Vhodné je venovať pozornosť aj pojmu obnoviteľ (*mudžadid*). Je to osoba praktizujúca obnovu islamu (*tadždíid*). Podľa tradičnej islamskej predstavy sa objavuje na konci storočia, aby očistil islam od zla, skazenosti a obnovil ho. Často sa viaže aj s apokalyptickými predstavami. S týmto termínom sú úzko späté aj reformné varianty islamu, ktoré majú rovnako za cieľ obnovu spoločnosti, docielenie jej spásy a prinavrátiť ju k základom islamskej spoločnosti.¹⁶⁶ Jeho užitie jednotlivými skupinami sa viaže na minulosť, kedy disponoval politickou silou a bol súčasťou protikoloniálnych hnutí. Zároveň je vnímaný ako prostriedok umožňujúci politickú organizáciu.¹⁶⁷ Bin Ládín teda reprezentuje obnoviteľa (či už v predapokalyptickej dobe alebo nie), ktorý prišiel očistiť svet a bojovať za spravodlivosť. Napriek tomu, že Usáma bin Ládín nie je spájaný s ISIS, jeho odkaz a význam je natoľko významný, že sa bez väčších problémov ocitá v jeho propagande. Je to vzor, ktorého odkaz zanechal výraznú stopu v džihádistickom svete a s obľubou je pripomínaná jeho pamiatka.

V poslednom verši sa objavuje symbol leva. Leva možno stotožniť so statočným a chrabрым bojovníkom. Levy patria k jedným z najfrekventovanejších atribútov vyskytujúcich sa v slovníku džihádistov. Tu použitý výraz je *asad*. Medzi ďalšie zaužívané výrazy patrí *lajth/hizabr/hizbar*.¹⁶⁸ V diele *Ahlám* sa vyskytuje aj pojem leviča (*šibl*). Nasledujúci verš¹⁶⁹ je ukážkou využitia menej frekventovanej verzie *lajth*.

---

¹⁶⁴ Renate Jacobi, "Raḥīl", v *Encyclopaedia of Islam, Second Edition* (Brill, 24. apríl 2012), https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/rahil-SIM_6194.

¹⁶⁵ Gatt, *Decoding DA'ISH.*, str. 165

¹⁶⁶ Ira M. Lapidus, "Islamic Revival and Modernity: The Contemporary Movements and the Historical Paradigms", *Journal of the Economic and Social History of the Orient* 40, č. 4 (1997): 444–60., str. 445

¹⁶⁷ Lapidus., str. 452-3

¹⁶⁸ Saíd, "Hymns (*Nasheeds*)", 871

¹⁶⁹ al-Našr, *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ši'arí al-awwal li-šá'irat al-džihád al-adíba Ahlám al-Našr.*, str. 67

1. nezabudol na prisluhovačov nepriateľov
ba dokonca bol levom divokým

V nasledujúcom úryvku s názvom *V Egypte rútili sa naše levy*¹⁷⁰ sa opätovne objavujú levy, ktorých význam bol objasnený v predošlej ukážke. Ďalšími dôležitými pojmami sú tyrania a s ňou spojená nepravosť. Na označenie nepriateľa sa obvykle používa slovo *tághút*, v závislosti od kontextu môže tento pojem označovať modlárstvo (uctievanie modiel) alebo útlak či tyranu. *Tághút* sa objavuje aj v Koráne, napríklad súra Ženy (*al-Nisá*), konkrétne verše 51. a 60., označuje sa pomocou neho modla. Konkrétne verš 51. odkazuje na situáciu, kedy sa časť Židov odobrala z Medíny do Mekky kde sa snažili dohodnúť spojenectvo proti Mohamedovi a prehlásili, že mekkánske náboženstvo je lepšie ako Prorokovo.¹⁷¹ Verš 60. s najväčšou pravdepodobnosťou (význam nie je úplne jasný) pojednáva o spore medzi Prorokom a jeho nasledovníkmi, ktorí ho odmietli poslúchnuť a radšej sa utiekajú k *tághútovi* (v tomto prípade pravdepodobne k nejakej modle).¹⁷² Ďalším príkladom je súra Včely (*al-Nahl*). V nej sú ľudia vyzývaní k uctievaniu Boha a varovaní pred *tághútom*. Hrbek vo svojom výklade dodáva, že je v prípade slova *tághút* ide o slovo cudzieho pôvodu, ktoré v časoch Proroka nebolo veľmi rozšírené a najčastejšie sa využívalo na označenie modly, respektíve vlastného mena konkrétneho božstva alebo ekvivalent satana, prípadne kúzelníka.¹⁷³ Pojem *tághút* sa často objavuje aj v súvislosti so Saudskou Arábiou alebo inými režimami (sekulárne aj monarchie), ktoré sú negatívne vnímané Islamským štátom z dôvodu nenasledovania správnej verzie islamu.¹⁷⁴ V texte básne sa objavuje slovo *tughát* (tyrani). Tieto dva výrazy sú však úzko súvisiace. Sloveso, od ktorého je tento pojem odvodený, môže znamenať utláčať a terorizovať alebo ísť za limit, prekročiť hranice. Spravidla sa jedná o prekračovanie hraníc v súvislosti s vierou, respektíve nevierou.

¹⁷⁰ al-Naşr., str. 108

¹⁷¹ Hrbek, *Korán.*, str. 754

¹⁷² Hrbek., str. 754

¹⁷³ Hrbek., str. 698

¹⁷⁴ Aymenn Jawad Al-Tamimi, “The Islamic State’s regional strategy”, THE ISLAMIC STATE THROUGH THE REGIONAL LENS (European Council on Foreign Relations, 2015), <https://www.jstor.org/stable/resrep21668.5>, str. 21

Ďalším súvisiacim pojmom je *zulm*. Označuje sa ním nespravodlivosť, tyrania, útlak alebo zlo.¹⁷⁵ Tu je vhodné podotknúť, že sa môže vyskytovať v kontraste s pojmom *haqq* (pravda, spravodlivosť). Často sa objavujú v kontexte boja medzi dobrom a zlom. S týmito pojmi neoperujú len džihádisti, ale sú to práve oni, kto ich dokáže obrátiť vo vlastný prospech. Tieto prvky z tradície sú strategicky využité a ich výsledkom sú chytľavé, ľahko zapamätateľné repliky.¹⁷⁶

في أرض مصر تحركت أسادنا   بجهد حق كالسناء تألقا

رغما على جرم الطغاة وظلمهم   طمعا برضوان الإله ومرتقى

1. v Egypte rútili sa naše levy
džihádcom pravdy ako oslnivé blesky
2. navzdory zločinu tyranov a ich nepravosti
túžiac po Božom zaľúbení

Božie zaľúbenie (pôvodný pojem je *murtaqá* – znamená výstúpanie) indikuje, že džihádisti túžili po tom, aby bol Boh s nimi spokojný a ich cieľom bolo k nemu vystúpať, t.j. zomrieť mučeníckou smrťou.

V básni s názvom *Štát islamu je svetlo*¹⁷⁷ sa objavuje niekoľko výrazných znakov indikujúcich prítomnosť džihádistickej ideológie. Motívom prítomným v básni je cháridža, respektíve potreba dištancovať sa od nej. Cháridža je jedna z troch hlavných islamských siekt. Cháridža pôvodne vznikla ako skupina horlivých fanatikov nasledujúcich striktné iba Korán a sunnu. Neskôr však prijali ešte politickú doktrínu, ktorá sa zaoberala otázkou nástupníctva v kalifáte.¹⁷⁸ Práve tu sa začína najväčší rozkol a nepriateľstvo s ostatnými dvoma sektami (t.j. ší‘a a sunna). Alternatívne označenie cháridže prítomné v texte odkazuje na *harúríju*, je to odkaz na jednu z frakcií cháridže, ktorá sa odštiepila od kalífu ‘Alího (príbuzný Proroka) po

¹⁷⁵ Roswitha Badry a B. Lewis, “Zulm”, v *Encyclopaedia of Islam, Second Edition* (Brill, 24. apríl 2012), https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/zulm-COM_1393.

¹⁷⁶ Gatt, *Decoding DA’ISH.*, str. 245-246

¹⁷⁷ al-Naṣr, *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ší‘arí al-awwal li-šá‘irat al-džihád al-adība al-fāḍila Aḥlám al-Naṣr.*, str. 101

¹⁷⁸ Hussam S. Timani, “Modern Intellectual Readings of the Kharijites” (New York: Peter Lang, 2008), 144., str. 5

tom, čo uzavrel mier s Mu‘áwijom v bitke pri Šiffíne. Táto skupina sa počas návratu do Kúfy oddelila a utáborila sa pri meste Ĥarúra.¹⁷⁹

Označenie niekoho za cháridžitu má derogatívny význam, čo by vysvetľovalo prečo ISIS takto označuje svojich nepriateľov. Boli to tiež práve prívrženci cháridže, ktorí začali používať *takfír*.¹⁸⁰ Tento znak je spoločný s ISIS, ktorý s obľubou využíva *takfír*, jeho užitie sa vôbec nelimituje iba na nemuslimov, ale aj na moslimov samotných. V ponímaní ISIS sú praví moslimovia len sunniti s tým, že akákoľvek iná skupina patrí k neveriacim. *Takfír* sa stal obľúbenou metódou diskreditácie nepriateľov, akými sú napríklad ší‘a alebo cháridža. Pomocou takéhoto prístupu sa ISIS vymedzuje voči okoliu a vytvára delenie na skupiny „my“ a „oni“.¹⁸¹

Metóda (*manhadž*), ako už bolo načrtnuté v podkapitole o salafizme, je dôležitou súčasťou salafistickej doktríny, ktorá je džihádikom blízka. Je to *manhadž*, ktorý salafistov rozdeľuje podľa toho, akým spôsobom sa rozhodnú uplatniť myšlienky a svoj svetonázor. Preto nie je prekvapivé, že autorka naň v básni upozorňuje a podotýka, že práve jej verzia je tá najčistejšia.

Dôležitým symbolom, ktorý sa tu vyskytuje, je priama cesta. Hoci sa v texte objavuje ako *darb qawím*, s veľkou pravdepodobnosťou odkazuje na islamský koncept *al-širát al-mustaqím*. Týmto termínom sa označuje cesta, po ktorej človek kráča k Bohu a do Raja – život je plný príkorí, nástrah, pokušenia a jediný spôsob ako dôjsť do cieľa je kráčať po priamej ceste a praktizovať úsilie (džihád).¹⁸² Ide o tradičný symbol, s ktorým sa často dá stretnúť v džihádistickej produkcii. V *našide* Ghurabá’ sa objavuje *darb al-ubát*, čo by potiaľto šlo preložiť ako cesta vzdorujúcich. Za vzdorujúcich možno označiť džihádistických bojovníkov, ktorí sa odmietajú podriaďovať. V úryvku v básni sa v takejto kombinácii síce neobjavuje, vyskytujú sa separátne. Výraz *ubát* (pl.) sa nachádza v 6. verši v rámci vyzývania bojovníkov k nezlomnosti.

---

¹⁷⁹ Wellhausen Julius, *Die Religios Politischen Oppositionsparteien Im Alten Islam*, 1901, <http://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.358135>., str.4

¹⁸⁰ Jeffrey T. Kenney, *Muslim rebels: Kharijites and the politics of extremism in Egypt* (Oxford ; New York: Oxford University Press, 2006)., str. 34

¹⁸¹ Jamileh Kadivar, “Exploring Takfir, Its Origins and Contemporary Use: The Case of Takfiri Approach in Daesh’s Media”, *Contemporary Review of the Middle East* 7, č. 3 (01. september 2020): 259–85, <https://doi.org/10.1177/2347798920921706>., str. 1-2

¹⁸² Salah El-Sheikh, “Sirat Al-Mustaqim and Hikma: A Qur’anic View of Socioeconomic Behavior, Economic Discourse and Method”, *American Journal of Islam and Society* 16, č. 2 (01. júl 1999): 55–87, <https://doi.org/10.35632/ajis.v16i2.2129>.

V jednom veršov si môžeme povšimnúť slovo *zād*. Tento výraz znamená zásobu, proviant alebo výbavu na cestu. V básni sa viaže spolu s vierou, čo nie je neobvyklý jav. V prenesenom význame sa využíva na označenie základnej výbavy (pozostávajúcej z viery, zbožnosti), ktorú potrebuje veriaci aby sa dostal na onen svet.¹⁸³

V poslednom verši sa nachádza odkaz na mníchov. Je pravdepodobné, že sa jedná o odkaz na hadíth, ktorý hovorí, že „mníštvom môjho národa je džihád na ceste Božej“¹⁸⁴ tým myslíac, že mníšstvo nebolo zamýšľané Bohom pre ummu a len džihád predstavuje správnu cestu.

فانسحب جيش الظلام	دولة الإسلام نور
فجر آفاق السلام	ليس بعد الظلم إلا
دولتي ليست خوارج	دولتي ليست حرورا
يصطفي صفو المناهج	دربها درب قويم
وانصر الدين البهيا	قم وجاهد يا أخيا
وارفع الرأس الأيبا	بدد الأعداء عزما
واكتسب علم اوتقوى	كن بزاد الدين أقوى
كم بماء الحق يروى!	فيك قلب سندسي

¹⁸³ *Zād* sa objavuje napríklad aj v názve diela od Ibn-Qajjima, *Zād al-ma'ād* (Zásoby k posmrtnému životu)

¹⁸⁴ Ibn Mubáarak, “Kitáb al-Džihád”, cit 17. júl 2023, <https://shamela.ws/book/3610/17>.

حار أذئاب الأعداء من سنا جند الجهاد:

ليل رهبان خشوع، ضرب آساد شداد

1. štát islamu je svetlo
stiahla sa armáda temna
2. po tyranii nie je nič okrem
úsvitov mieru
3. zem moja nie je ģarúrítská
zem moja nepatrí k cháridži
4. jej cesta je cesta pravá
uberajúca sa metódami najčistejšími
5. Ó povstaň bratku a bojuj
dopomôž skvelému náboženstvu k víťazstvu
6. znič nepriateľov s rozhodnosťou
a pozdvihni hlavu vzdorujúci
7. buď silnejší s výstrojom viery
a osvoj si zbožnosť
8. srdce máš jemné¹⁸⁵
ako voda pravdy, ktorá ho ovlažuje
9. nohsledi mojich nepriateľov sa rozpráchli
pred slávou vojsk džihádu
10. noci odovzdaných mníchov
udreli silné levy

---

¹⁸⁵ bol použitý výraz *sundusí*, čo v preklade znamená hodvábnny brokát. Tento typ látky je veľmi jemný a v prenesenom význame sa používa vo význame jemný, dobrý.

1. قد حَلَّقَتْ رُوحَ إلهنا واستبشرت حور حسان

.....

2. وبكاه صحب من أسي وبكاه مجد والسنان

3. يا من تحاربهم أفق، يا من تعاديهم زمان

4. هم خير جند إلهنا فإلى متى ستكذبان!؟

1. vzniesol sa duch nášho Boha
i radovali sa krásne hurisky
2. i oplakával ho priateľ od žiaľu
i oplakávala ho sláva a kopija
3. Ty, ktorý proti nim bojuješ, prebuď sa
Ty, ktorý proti nim bojuješ celú večnosť
4. oni sú dobrými vojakmi nášho Boha
dokedy budete luhat'?!

V tomto úryvku z elégie s názvom *Ó levíča stalo si sa martýrom*,¹⁸⁶ možno pozorovať motív hurisiek. Pôvodne sa pojmom označovala belosť, biela a taktiež čierne oči gaziel. Prenesením významu vystavaného na kontraste bielej a čiernych očí sa takto označujú ženy zodpovedajúce takémuto opisu.¹⁸⁷ Podľa hadíthu sú práve ony jedna z odmien čakajúcich na martýrov v Raji.¹⁸⁸ Hurisky sú ďalším príkladom pôsobenia Islamského štátu na čitateľa v snahe prisľúbiť mu odmenu, ak sa pridá na ich stranu a položí život za spoločnú vec. Ďalším zaujímavým aspektom je obviňovanie nepriateľa, ktorému autorka vyčíta hostilitu a obviňuje ho z klamstva a súčasne označuje príslušníkov ISIS za dobrých božích vojakov.

---

¹⁸⁶ al-Našr, *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ši'arí al-awwal li-šá'irat al-džihád al-adība al-fādila Aḥlám al-Našr.*, str. 61

¹⁸⁷ A. J. Wensinck a Ch Pellat, "Ḥūr", v *Encyclopaedia of Islam, Second Edition* (Brill, 24. apríl 2012), https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/hur-SIM_2960.

¹⁸⁸ "Jami` at-Tirmidhi 1663 - The Book on Virtues of Jihad - Sunnah.com - Sayings and Teachings of Prophet Muhammad (صلى الله عليه و سلم)", cit 12. júl 2023, <https://sunnah.com/tirmidhi:1663>.

V poslednom úryvku¹⁸⁹ sa objavuje pre salafistov a džihádristov veľmi významný koncept – koncept cudzinca (*gharīb*). Nachádza sa v prvej časti tretieho dvojveršia, kde autorka hovorí, že viera sa stala cudzou. Džihádristi sa sami vnímajú ako menšina, ktorá ako posledná reprezentuje autentických moslimov. Táto menšina sama na seba odkazuje ako na cudzincov. Dokonca sa to pretavuje aj do mien, napr. manžel Aḥlám al-Naṣr prijal meno al-Gharīb.¹⁹⁰ V prípade cudzincov ide o narážku na výrok Proroka o tom, že „islam začal ako cudzinec a vráti sa tak ako začal, požehnaní sú cudzinci.“¹⁹¹ Tento hadíth odkazuje na Mohameda a jeho druhov na počiatku predstavujúcich malú skupinu, ktorá opustila Mekku a vydala sa s ním do Medíny. Navyiac je spätý s ideou pretrhnutia kmeňových väzieb a morálnou nápravou. Ďalšou, pre džihádristov významnou rovinou, je určité vyjadrenie izolovanosti najmä s ich presunmi z miesta na miesto na globálnej scéne.¹⁹² Dôležitým aspektom je aj ideologické zacielenie, ktoré mieri na rôznych potulných džihádristov, ktorí sa s týmto pojmom stotožňujú a taktiež na outsiderov, ktorí sa cítia neprijatí, či už západnou a alebo východnou spoločnosťou.¹⁹³ Z tohto vyplýva, že Aḥlám al-Naṣr vo svojej tvorbe nevyjadruje žiadne vlastné originálne myšlienky alebo pocity, len ďalej využíva a zdieľa to, čo najviac rezonuje s osobami stotožňujúcimi sa s Islámským štátom.

نحن يا أختاه نحيا	في ظلام وشورور
بين أهات وشكوى	مثلما بحریمور
ديننا أمسى غريبا	وبنوه في الهجير
كل من رام المعالي	صانَ مطلوبًا خطيرًا!

1. Ó sestra sme žijúci
v temnote a zle
2. medzi stonmi a sťažnosťami
tak ako more sa vlní

¹⁸⁹ al-Naṣr, *Uwār al-Ḥaqq: al-díwán al-ši'ari al-awwal li-šá'irat al-džihád al-adība al-fáḍila Aḥlám al-Naṣr.*, str. 36

¹⁹⁰ Hegghammer, *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists.*, str. 30-31

¹⁹¹ “bada’ islám gharíban wa sa ja’údu gharíban kamá bada’ fatúbá li-l-ghurabá’, Sahíh Muslim”, cit 17. júl 2023, <https://hadithprophet.com/#>.

¹⁹² Beránek a Ostřanský, *Islámský stát Blízký Východ na konci časů.*, Ťupek, Pavel, Ideologie Islámského státu, str. 97

¹⁹³ Beránek a Ostřanský., Ťupek, Pavel, Ideologie Islámského státu, str. 98

3. naša viera stala sa cudzou
a postavili ju zabudnutia
4. každý kto usiloval o vznešené ciele
stal sa túžbou nebezpečnou

Na záver je vhodné dodať, že napriek tomu, že gro diela spočíva v textoch obsiahnutých v zbierke, prítomné sú aj vizuálne, grafické prostriedky. Sporadicky sa v nej nachádzajú fotografie s cieľom pôsobiť na čitateľa a vyvolať v ňom emócie, či už pozitívne, alebo negatívne. Môže ísť o rodiča držiaceho v rukách svoje mŕtve dieťa,¹⁹⁴ burácajúci dav s plápolajúcou vlajkou ISIS¹⁹⁵ (fotografia budí dojem, že bola editovaná a vlajka do nej bola vložená v postprodukcii). Domnelá nežná stránka džihádistov je zachytená na fotografii, na ktorej je muž v kukle s mačiatkom a súčasne je obklopený automatickou puškou a granátmi.¹⁹⁶ V zbierke sa objavuje aj fotografia so „skorumpovanými“ lídrami arabských krajín.¹⁹⁷ Pôvod väčšiny fotografií je otázný, až na výnimku tvorenú už vyššie spomenutou fotografiou, kde otec drží v náručí svoje mŕtve dieťa. S určitosťou možno povedať, že sa nejedná o fotografiu z produkcie ISIS. Autorom fotografie je Manu Brabo, ktorý bol súčasťou tímu reportérov dokumentujúcich udalosti v Sýrii počas občianskej vojny. Za svoje dielo boli ocenení Pulitzerovou cenou a fotografia pochádza práve z tohto cyklu.¹⁹⁸ Na tomto príklade je vidieť, že ISIS neváhal použiť prostriedky alebo médiá, ktoré neboli vlastnej produkcie, kým plnili účel.

---

¹⁹⁴ al-Naşr, *Uwár al-Ĥaqq: al-díwán al-ši'ari al-awwal li-šá'irat al-džihád al-adība al-fáđila Ahlám al-Naşr.*, str. 23

¹⁹⁵ al-Naşr., str. 15

¹⁹⁶ al-Naşr., str. 93

¹⁹⁷ al-Naşr., str. 31

¹⁹⁸ “Rodrigo Abd, Manu Brabo, Narciso Contreras, Khalil Hamra and Muhammed Muheisen of Associated Press”, cit 09. júl 2023, <https://www.pulitzer.org/winners/rodrigo-abd-manu-brabo-narciso-contreras-khalil-hamra-and-muhammed-muheisen>.

Záver

Cieľom tejto práce bolo poukázať na význam poézie a jej úlohu v propagande Islamského štátu prostredníctvom poetky Aḥlám al-Naṣr a jej tvorby.

Podstatná časť práce sa zameriavala na osobu Aḥlám al-Naṣr samotnú. Z dostupných informácií vyplýva, že Aḥlám al-Naṣr bola v mnohých ohľadoch produktom svojho okolia (najmä matky). Na vlastnú päsť prakticky nekonala vôbec, či už išlo o presun do Sýrie alebo sobáš. Ako z práce vyplýva zásadnou osobou, ktorá Aḥlám ovplyvnila, bola práve jej matka. Vzhľadom k tomu, aké postavenie a funkciu mala by sa dalo tvrdiť, že Aḥlám za určitú časť úspechu vďačí práve jej. V prvom rade ide o výchovu, ktorú matka svojej dcére poskytla. Je zjavné, že vierouka, hodnoty a postoje preferované a presadzované jej matkou sa nesporne odzrkadlili v diele jej dcéry. Zaujímavým, aj keď asi nie úplne prekvapivým zistením bolo množstvo priestoru, ktoré sa Ímán al-Bughá venovalo v online sfére, čo je pochopiteľné, nakoľko zastávala relatívne významné spoločenské postavenie už pred príchodom do „kalifátu“ a pre médiá predstavovala zaujímavý subjekt. Do istej miery je možné, že celý model Aḥlám je vystavaný, alebo aspoň čiastočne podoprený kreditom a zázemím, ktorým disponovala jej matka. Otázkou však ostáva, či by bolo možné zistiť zásadný zlomový bod, ktorý by ovplyvnil pohľad na jej život alebo tvorbu, nakoľko informácie, ktoré sú známe, ponúkajú celkom celistvý obraz, aj keď nie priamo o nej, tak o prostredí, v ktorom sa pohybovala. Vzhľadom k tomu, že jej dielo možno považovať za dôležité a pre účely skúmania zaujímavejšie, informácie týkajúce sa priamo jej osoby slúžia len na charakterizovanie prostredia, z ktorého vychádza a mali umožniť širšie pochopenie autorky a jej diela.

V poradí tretia kapitola pojednávala najmä o poézii. Predstavila *qaṣīdu* ako zásadnú básnickú formu z historického a zároveň literárneho hľadiska. Je nesporné, že *qaṣīda* bola od prvopočiatku viac než len čistá umelecká forma. Niesol sa s ňou silný politický a spoločenský podtext, ktorý umožňoval vplývať a čiastočne manipulovať mienku čitateľa. Zo záveru tejto kapitoly vyplynulo že, báseň má značnú silu, vplyv a presah na islamskú komunitu a v súčasnosti sa tak stáva významným médiom, skrz ktoré džihádisti šíria svoje myšlienky.

Významnú časť v tejto kapitole predstavuje samotná práca s vybranými časťami zo zbierky *Uwār al-Ḥaqq*, v ktorej boli identifikované typické symboly a koncepty, s ktorými Islamský štát pracuje. Jej výsledkom sú tu predkladané zistenia a pozorovania.

V zásade možno džihádistickú poéziu označiť za ťažko zrozumiteľnú, komplikovanú, neprístupnú a nepochopiteľnú. Pre západného čitateľa tento druh poézie predstavuje výzvu na niekoľkých úrovniach. V prvom rade je dôležité uvedomenie si rozdielu kultúrneho významu poézie v západnej a moslimskej (arabskej) spoločnosti. Tento fakt predstavuje zároveň jeden z dôvodov, prečo sa táto oblasť ocitá na okraji záujmu výskumníkov. Ďalším dôvodom je aj to, že skúmanie takejto poézie je relatívne náročné, nakoľko človek musí ovládať jazyk, ktorý mu poéziu sprístupní. *Qasída* si ako taká vyžaduje vysokú úroveň znalosti arabčiny, básnického jazyka, vrátane znalosti literatúry a arabsko-islamského literárneho dedičstva (*turáth*) na to, aby bol čitateľ schopný porozumieť textu. Obvyklým javom je obskúrna slovná zásoba pozostávajúca buď zo starej slovnej zásoby, čo súvisí pravdepodobne s tým, že mnohé básne sú plagiáty (všeobecne) a taktiež snaha imitovať (prispôbiť sa originálu). Konštrukcia básne a forma samotná tiež sťažuje porozumenie. Ďalšou výzvou je znalosť symboliky a konceptov, s ktorými táto poézia pracuje. Tu sa predpokladá určitá znalosť Koránu, hadíthov, rôznych náboženských konceptov, pojmov, hereziológie a symbolov, z ktorých jedny môžu byť známe viac a iné menej.

Po osvojení si týchto jednotlivých znalostí potrebných k pochopeniu tohto druhu poézie, začnú básne budiť relatívne priamočiary a explicitný dojem. Jednoznačné je, že autorka svoj hlavný úmysel, ktorým je džihád, neskrýva, problematickým sa stáva pochopenie jednotlivých nuáns, narážok a odkazov. Navzdory jednoznačnému odkazu nachádzajúcemu sa v autorkiných dielach, tieto oplývajú určitou dávkou sofistikovanej a pre správne pochopenie vyžadujú komplexné znalosti a porozumenie špecifického prostredia. Z toho vyplýva, že tento druh poézie bude viac elitársky a určený uzavretejšej skupine. Avšak vzhľadom na všeobecnú popularitu poézie v arabskom svete nemožno vylúčiť aj jej vplyv na širšie masy. Jej odkaz vníma každý jedinec podľa zvládnutej úrovne jazyka, náboženstva a spoločenského postavenia.

Tento druh poézie je písaný v spisovnej arabčine a tým určený arabskému čitateľovi. Rovnako ťaží z tradície a faktu, že poézia je rozšírená, ľudia ju čítajú, vedia ju naspamäť, čo súvisí s historicky zakorenenou znalosťou jednotlivých básní naspamäť. Je to ideálny prostriedok na to, ako sa priblížiť k ľuďom a zapôsobiť na ich emócie, prehovoriť k nim a presvedčiť ich o správnosti zdieľaného odkazu. V rukách džihádistov sa poézia mení na komunikačný prostriedok a zbraň dokonca až to takej miery, že pre čitateľa je absolútne irelevantné, či sa v niektorých prípadoch dá dopátrať k pôvodu básne až do džáhílie, alebo či tento typ básní píše aj ženy. Kým splňajú účel a odovzdávajú odkaz, veľmi na týchto spomenutých prvkoch nezáleží. Celkovo zhodnotené, Aḥlám a jej podobní tvorcovia pri písaní

poézie využívajú tradičnú formu, náboženské termíny a symboly (ktoré nemusia mať nevyhnutne negatívnu konotáciu). Tie následne tradičnú formu zneužívajú, manipulujú ju vo svoj prospech a vkladajú do poézie to, čo potrebujú. Prostredníctvom týchto prostriedkov získavajú punc a legitimitu pôsobiacu na ľudí. Je však treba podotknúť, že to robia nanajvýš umne. Ináč tomu nie je ani v prípade Aḥlám al-Naṣr. Tu je nutné dodať, že originalita autorky nespočívala ani tak v šírení originálnych myšlienok, ale skôr v tom, že disponovala určitou identitou a intelektuálnou výbavou, ktorá jej umožnila stať sa „tvárou“ propagandy Islamského štátu.

Táto bakalárska práca predstavila osobou autorky Aḥlám al-Naṣr ako jednu z najvýraznejších autoriek píšucej poéziu pre ISIS a poskytla náhľad do prostredia, v ktorom žila a pohybovala sa. Najdôležitejším aspektom predkladanej práce bola analýza výberu z básnickej zbierky *Uwár al-Ḥaqq*, ktorou sa ukázalo, ako *qaṣida* pracuje v polohe ideologického prostriedku. V rámci analýzy bolo zároveň predstavených niekoľko najvýraznejších prostriedkov a myšlienok, s ktorými džihádistická poézia operuje. Táto práca preukázala, akým spôsobom sa poézia radí k jedným z najdôležitejších kanálov šírenia džihádistickej kultúry, a zároveň predstavuje významný prostriedok pre porozumenie tohto trendu radikálneho islamu.

Bibliografia

Primárne zdroje:

Naşr, Aḥlám al-. *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ši‘arí al-awwal li-şá‘irat al-džihád al-adība al-fáđila Aḥlám al-Naşr*. Súrija: Fursán al-Balágh li l-i‘lám, 2014.

Sekundárne zdroje:

Abu Rumman, Mohammad. “Jihadi Female Intellectual: The Case of Iman al-Bugha”. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues* Volume 24, č. Special Issue 6 (n.d.).

Abū-Rummān, Muḥammad. *I Am a Salafi: A Study of the Actual and Imagined Identities of Salafis*. Amman: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2014.

“Al-Ḥāfiẓ”. V *Encyclopaedia of Islam, First Edition (1913-1936)*. Brill, 24. apríl 2012.

https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-1/al-hafiz-SIM_2597?s.num=1&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-islam-1&s.q=%E1%B8%A4%C4%81fi%E1%BA%93.

Ali, Farhana. “Rocking the Cradle to Rocking the World: The Role of Muslim Female Fighters” 8 (2006).

al-Şarq al-Awşat. “Aḥlám al-Naşr«şá‘ira»Dá‘iš«al-súrija»”. Cit 22. marec 2023.

<https://aawsat.com//home/article/218836/أحلام-النصر-شاعرة-«داعش»-السورية>.

Al-Tamimi, Aymenn Jawad. “The Islamic State’s regional strategy”. *THE ISLAMIC STATE THROUGH THE REGIONAL LENS*. European Council on Foreign Relations, 2015.

<https://www.jstor.org/stable/resrep21668.5>.

al-‘arabíja. “hákadhá na ‘t „faqíha“ Dá‘iš Ímán al-Bughá ṭifluhá”, 19. jún 2016.

<https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2016/06/19/هكذا-نعت-فقيهة-داعش-إيمان-البيغا-طفلها>.

“Bada’ Islám Gharíban Wa Sa Ja ‘údu Gharíban Kamá Bada’ Faṭúbá Li-l-Ghurabá’, Saḥíh Muslim”. Cit 17. júl 2023. <https://hadithprophet.com/#>.

Badry, Roswitha, a B. Lewis. “Zulm”. V *Encyclopaedia of Islam, Second Edition*. Brill, 24. apríl 2012. https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/zulm-COM_1393.

- BBC News*. “Why I Became a Jihadist Poetry Critic”. 28. august 2017, sek. Magazine. <https://www.bbc.com/news/magazine-40954948>.
- Bean, Hamilton, a Amanda Nell Edgar. “A genosonic analysis of ISIL and US counter-extremism video messages”. *Media, War & Conflict* 10, č. 3 (2017): 327–44.
- Beránek, Ondřej, a Bronislav Ostránský. *Islámský stát Blízký Východ na konci času*. Orient. Praha: Academia, 2016.
- Cahen, Cl, Halil İnalçık, a P. Hardy. “Djizya”. V *Encyclopaedia of Islam, Second Edition*. Brill, 24. apríl 2012. https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/djizya-COM_0192.
- Cantarino, Vicente. *Arabic Poetics in the Golden Age Selection of Texts Accompanied by a Preliminary Study*. Studies in Arabic Literature. Brill Academic Publishing, 1975.
- Caton, Steven C. *Peaks of Yemen I Summon Poetry as Cultural Practice in a North Yemeni Tribe*. Londýn: University of California Press, 1993.
- Coury, Galadriel. “He Who Weeps a Lot: Poetry and Islamic Extremism”. *Harvard International Review* 41, č. 1 (2020): 19–23.
- Creswell, Robyn, a Bernard Haykel. “Why Jihadists Write Poetry”. *The New Yorker*, 01. jún 2015. <https://www.newyorker.com/magazine/2015/06/08/battle-lines-jihad-creswell-and-haykel>.
- Darwíš, Mahmúd. *Přicházím do stínu tvých očí*. Praha: Babylon, 2007.
- Ed, a J. O. Hunwick. “Takfīr”. V *Encyclopaedia of Islam, Second Edition*. Brill, 24. apríl 2012. https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/takfir-COM_1154.
- Edgar, Iain R. “The Dreams of Islamic State”. *Perspectives on Terrorism* 9, č. 4 (2015): 72–84.
- El-Sheikh, Salah. “Sirat Al-Mustaqim and Hikma: A Qur’anic View of Socioeconomic Behavior, Economic Discourse and Method”. *American Journal of Islam and Society* 16, č. 2 (01. júl 1999): 55–87. <https://doi.org/10.35632/ajis.v16i2.2129>.

Fakhro, Dena. "Tracing the movement of the blood vengeance theme within Arabic poetry: from the classical poetic tradition to the present". *British Journal of Middle Eastern Studies* 47, č. 3 (26. máj 2020): 402–22. <https://doi.org/10.1080/13530194.2018.1500270>.

France 24. "ustádha súrija fí džámi‘a al-dammám bi-l-su‘údiya tastaqílu wa tanđammu ilá tanzím „al-dawla al-islámíja“", 21. október 2014. <https://www.france24.com/ar/20141021-استاذة-جامعية-سورية-إيمان-البغا-السعودية-تنظيم-الدولة-الإسلامية>.

Gatt, Kurstin. *Decoding DA'ISH: An Analysis of Poetic Exemplars and Discursive Strategies of Domination in the Jihadist Milieu*. Wiesbaden: Reichert Verlag, 2020.

<https://doi.org/10.29091/9783954905614>.

———. "Poetry as a Communicative Vehicle in the Jihadi Milieu: The Case for Modern Extremist Poetry". *British Journal of Middle Eastern Studies*, 01. marec 2021, 1–21. <https://doi.org/10.1080/13530194.2021.1891521>.

Geertz, Clifford, a Robert Darnton. *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*. 3rd edition. Basic Books. New York: Basic Books, 2017.

Grunebaum, G. E. von, a Giorgio Levi Della Vida. *Arabic poetry: theory and development*. Wiesbaden: Harrassowitz, 1973.

Harb, Hajar. "al-ḥulm al-‘arabí..ughniya sáchira tahákí úbiríta al-ḥulm al-‘arabí walákin bi-nakha al-tatbí‘ (fídjú)". *al-quds al-‘arabí*, 29. máj 2021. <https://www.alquds.co.uk/الحلم-العربي-أغنية-ساخرة-تحاكي-أوبريت>.

Hegghammer, Thomas. "Global Jihadism after the Iraq War". *Middle East Journal* 60, č. 1 (2006): 11–32.

———. *Jihad in Saudi Arabia: Violence and Pan-Islamism since 1979*. 1st vyd. Cambridge University Press, 2010. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511809439>.

———. *Jihadi Culture The Art and Social Practices of Militant Islamists*. Cambridge University Press, n.d.

———. *The Caravan: Abdallah Azzam and the Rise of Global Jihad*. 1st vyd. Cambridge University Press, 2020. <https://doi.org/10.1017/9781139049375>.

“Hegghammer_-_Wilkinson_Memorial_Lecture.pdf”. Cit 06. november 2022.
https://web.archive.org/web/20180412025712id_/http://hegghammer.com/_files/Hegghammer_-_Wilkinson_Memorial_Lecture.pdf.

Hermann, Rainer. *Konečná stanice Islámský stát?: Selháni státu a náboženská válka v arabském světě*. 21. století. Praha: Academia, 2016.

Hrbek, Ivan. *Korán*. Praha: Odeon, 1991.

Huda. “ilghá’ maqám al-iftá’ fī súrijá: al-chaṭwa al-aḥṭar naḥwa taghjír al-‘anawín al-mu‘abbir ‘an al-huwwíja”. al-quds al-‘arabí, 16. november 2021.

<https://www.alquds.co.uk/الغاء-مقام-الإفتاء-في-سوريا-الخطوة-الأ/>.

Huna Sotak. “zamán al-wuṣúl: fatá súrijá..min mudarrisa akadímija ilá Dá‘iš”. Cit 22. marec 2023. <https://hunasotak.com/article/12436>.

Ibn Mubáarak. “Kitáb al-Džihád”. Cit 17. júl 2023. <https://shamela.ws/book/3610/17>.

Jacobi, Renate. “Raḥīl”. V *Encyclopaedia of Islam, Second Edition*. Brill, 24. apríl 2012.
https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/rahil-SIM_6194.

“Jami` at-Tirmidhi 1663 - The Book on Virtues of Jihad - Sunnah.com - Sayings and Teachings of Prophet Muhammad (صلى الله عليه و سلم)”. Cit 12. júl 2023.

<https://sunnah.com/tirmidhi:1663>.

Kadivar, Jamileh. “Exploring Takfir, Its Origins and Contemporary Use: The Case of Takfiri Approach in Daesh’s Media”. *Contemporary Review of the Middle East* 7, č. 3 (01. september 2020): 259–85. <https://doi.org/10.1177/2347798920921706>.

Kendall, Elisabeth. “9 Jihadist Propaganda and Its Exploitation of the Arab Poetic Tradition”. V *Reclaiming Islamic Tradition*, by Elisabeth Kendall a Ahmad Khan, 223–46. Edinburgh University Press, 2016. <https://doi.org/10.1515/9781474403122-012>.

Kenney, Jeffrey T. *Muslim rebels: Kharijites and the politics of extremism in Egypt*. Oxford ; New York: Oxford University Press, 2006.

Lapidus, Ira M. “Islamic Revival and Modernity: The Contemporary Movements and the Historical Paradigms”. *Journal of the Economic and Social History of the Orient* 40, č. 4 (1997): 444–60.

Lauzière, Henri. *The Making of Salafism: Islamic Reform in the Twentieth Century*. Religion, Culture, and Public Life. New York: Columbia University Press, 2016.

Meijer, Roel, ed. *Global Salafism: Islam's New Religious Movement*. New York: Oxford University Press, 2014. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199333431.001.0001>.

———, ed. *Global Salafism: Islam's New Religious Movement*. Oxford University Press, 2014. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199333431.001.0001>.

MEMRI. “‘The Sheikh of the Slaughterers’: Abu Mus’ab Al-Zarqawi and the Al-Qaeda Connection”. Cit 12. jún 2023. <https://www.memri.org/reports/%E2%80%98sheikh-slaughterers%E2%80%99-abu-musab-al-zarqawi-and-al-qaeda-connection>.

Meyer, Andreas K. W., a Deutsche Oper Berlin, ed. *Siebenjahrbuch MMIV-MMXI*. Berlin: Nicolai, 2011.

“Militant Jihadi Culture: Poetry as a Weapon”. Cit 06. júl 2023. <https://podcasts.ox.ac.uk/militant-jihadi-culture-poetry-weapon>.

Nanninga, Pieter. “Introduction: Jihadi Culture and Ideology”. *Journal of Religion and Violence* 7, č. 2 (2019): 85–90.

Našr, Aḥlám al-. *Uwár al-Ḥaqq: al-díwán al-ši‘arí al-awwal li-šá‘irat al-džihád al-adība al-fáḍila Aḥlám al-Našr*. Súrjía: Fursán al-Balágh li l-i‘lám, 2014.

Oliverius, Jaroslav. *Svět klasické arabské literatury*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 1995.

Ostřanský, Bronislav. “Tisíc a jeden arabský sen (Středověká arabská nauka o snech a jejich výkladu)”, n.d.

https://www.academia.edu/8222567/Tis%C3%ADc_a_jeden_arabsk%C3%BD_sen_St%C5%99edov%C4%9Bk%C3%A1_arabsk%C3%A1_nauka_o_snech_a_jejich_v%C3%BDkladu.

Paraszczuk, Joanna. “Jihadi Poetry, From Chechnya to Syria”. *The Atlantic*, 18. september 2015. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/jihadist-poetry-syria-chechnya-syria/405790/>.

Pierret, Thomas. “Religion and State in Syria The Sunni Ulama from Coup to Revolution”, 44–46. *Cambridge Middle East Studies*. Cambridge University Press, 2013.

Pierret, Thomas, a Mériam Cheikh. “‘I Am Very Happy Here’ Female Jihad in Syria as Self-Accomplishment”. *Hawwa* 13, č. 2 (04. september 2015): 241–69.

<https://doi.org/10.1163/15692086-12341282>.

“Rodrigo Abd, Manu Brabo, Narciso Contreras, Khalil Hamra and Muhammed Muheisen of Associated Press”. Cit 09. júl 2023. <https://www.pulitzer.org/winners/rodrigo-abd-manu-brabo-narciso-contreras-khalil-hamra-and-muhammed-muheisen>.

Roy, Olivier, a Cynthia Schoch. *Jihad and Death: The Global Appeal of Islamic State*. New York: Oxford University Press, 2017.

Sageman, Marc. *Understanding Terror Networks*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004.

Said, Behnam. “Hymns (*Nasheeds*): A Contribution to the Study of the *Jihadist* Culture”. *Studies in Conflict & Terrorism* 35, č. 12 (december 2012): 863–79.

<https://doi.org/10.1080/1057610X.2012.720242>.

Sedgwick, Mark. “Jihadism, Narrow and Wide: The Dangers of Loose Use of an Important Term”. *Perspectives on Terrorism* 9, č. 2 (2015): 34–41.

Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP). “Jihadismus”. Cit 01. jún 2023. <https://www.swp-berlin.org/themen/dossiers/jihadismus>.

The Jerusalem Post | JPost.com. “Dream or Nightmare: The Caliphate in the Eyes of Islam”. Cit 18. marec 2023. <https://www.jpost.com/opinion/dream-or-nightmare-the-caliphate-in-the-eyes-of-islam-385650>.

The Local Austria. “Austrian Jihadist Poses in Front of Corpses”, 05. november 2014. <https://www.thelocal.at/20141105/austrian-jihadist-poses-in-front-of-corpses>.

Timani, Hussam S. “Modern Intellectual Readings of the Kharijites”, 144. New York: Peter Lang, 2008.

Ťupek, Pavel. *Salafitský islám*. Orient. Praha: Academia, 2015.

Von Knop, Katharina. “Female Jihad: Al Qaeda’s Women”. *Studies in Conflict & Terrorism* Volume: 30, č. 5 (n.d.): 397–414.

Wagemakers, Joas. “Salafism”. V *Oxford Research Encyclopedia of Religion*, 2016.

<https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199340378.013.255>.

Wellhausen Julius. *Die Religios Politischen Oppositionsparteien Im Alten Islam*, 1901.
<http://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.358135>.

Wensinck, A. J., a Ch Pellat. “Ḥūr”. V *Encyclopaedia of Islam, Second Edition*. Brill, 24. apríl 2012. https://referenceworks.brillonline.com/entries/encyclopaedia-of-islam-2/hur-SIM_2960.

Wiktorowicz, Quintan. “Anatomy of the Salafi Movement”. *Studies in Conflict & Terrorism* 29, č. 3 (máj 2006): 207–39. <https://doi.org/10.1080/10576100500497004>.

‘Abd al-‘Azíz al-Atharí, Abí Hamám Bakr bin, a Abú Usáma al-Gharíb. “izála al-qitáma ḥawla mas’ala al-ach Abí Usáma”. minbar al-tawḥíd wa-l džihád, 2011.